

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 800 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

ZAAKWAARNEMING,

OOK EEN RECHTSFIGUUR VAN ADMINISTRATIEF RECHT ?

Rede uitgesproken op de slotzitting van het XXIVe Rechtskundig Congres te Antwerpen
op 23 mei 1970 door Mr. A. KINSBERGEN, Ere-advocaat - Gouverneur der Provincie Antwerpen.

I. Inleiding.

1. Het is de gewoonte dat tijdens de plechtige openingszitting van de congressen van de Vlaamse Juristenvereniging een twistvraag wordt behandeld of de aandacht voor een rechtsprobleem wordt gevraagd.

Het is voor mij een bijzondere eer tijdens dit 24e Rechtscongres, deze taak op mij te mogen nemen enerzijds omdat de wetenschappelijke waarde van uw studiedagen algemeen erkend is, anderzijds omdat de bijeenkomst van dit jaar plaats vindt in de hoofdstad van de provincie die ik de eer heb te leiden.

Een bredere juridische kijk geven aan de deelnemers en het verstevigen van de vriendschap tussen de Vlaamse juristen, zijn het tweevoudig doel dat U met uw congres nastreeft.

Ook thans weer zullen de conclusies van de verschillende sectievergaderingen een verrijking betekenen voor de Vlaamse rechtswetenschap en ik ben er van overtuigd dat uw leden te Antwerpen die sfeer zullen vinden die nodig is om een congres, in al zijn facetten, te doen gelukken.

Door mij werd als thema van mijn uiteenzetting « zaakwaarneming, ook een rechtsfiguur van administratief recht » gekozen. Waarom ?

De zaakwaarneming behoort tot de structuur van het burgerlijk recht en het merendeel van U weet dat, als advocaat, mijn belangstelling voornamelijk ging naar deze rechtstak.

Als gouverneur word ik geconfronteerd met dossiers die het administratief recht raken en het is in deze tak van het recht dat de problemen zich voor mij stellen. Mijn vroegere ervaringen en mijn taak als docent hebben echter het aangenaam verpozen in de twistvragen van het burgerlijk recht in niets verminderd.

Vandaar een thema, dat tegelijkertijd het burgerlijk en het administratief recht aanbelangt, een onderwerp dat deze beide takken van het recht als raakvlak heeft.

2. Ziedaar de gegevens van het probleem. Het beheer van de openbare diensten moet aan de bevoegde overheid overgelaten worden. Dit principe staat natuurlijk vast. Veronderstellen wij evenwel dat de overheid te kort schiet in haar taak omdat zij overrompeld wordt door de gebeurtenissen of eenvoudig omdat zij haar plicht niet doet en dat in zulk een geval een enkeling, die daartoe alle juridische bevoegdheid mist of buiten zijn bevoegdheid handelt, de taak van de overheid waarneemt. Is dit mogelijk ?

Of het omgekeerde. De overheid of een openbare instelling gaan, omdat zij oordelen dat dit in het belang is van een particulier, diens zaak waarnemen. Of nog anders, een openbare dienst neemt de zaak van een andere openbare dienst waar.

Welnu, in al deze gevallen rijst de vraag of in deze administratiefrechtelijke sfeer en bij de beoordeling van mogelijke conflicten, de burgerrechtelijke principes van zaakwaarneming op hun plaats en van toepassing zijn.

Talrijk en ernstig zijn inderdaad de redenen die worden opgegeven om aan te tonen dat deze rechtsfiguur in het administratief recht niet thuishoort.

Verzet het beginsel van de scheiding der machten zich niet tegen de mogelijkheid dat ooit de zaak van de overheid door een particulier zou waargenomen worden ?

Maken de voorschriften betreffende het financieel beheer van de openbare besturen het niet onmogelijk dat een uitgave zou gebeuren buiten en vóór iedere regelmatige stemming ?

En wat gezegd over art. 227 van het strafwetboek, waardoor de aanmatiging van ambten beteugeld wordt. Een particulier die de zaak van de overheid waarneemt, stelt immers handelingen, waarvoor de wet enkel bevoegdheid verleent aan de agenten, belast met de openbare functies.

Ziedaar, enkele van de voornaamste argumenten, om de toepasselijkheid van de principes van zaakwaarneming in administratieve aangelegenheden te betwisten en uit te sluiten.

Ik zou willen nagaan of deze thesis houdbaar en de

gevolgde redenering de juiste is, dan wel of er niet ergens zekere denkfouten gebeurden en de huidige stand van de rechtswetenschap er ons niet toe aanzet een ander standpunt te huldigen.

II. Definitie van zaakwaarneming.

3. Aangewezen lijkt het voorafgaandelijk de principes van de zaakwaarneming even in herinnering te brengen.

Ons burgerlijk wetboek besteedt vier artikelen (1372 tot 1375) aan deze rechtsfiguur en geeft er geen bepaling van.

Algemeen wordt aangenomen dat er zaakwaarneming is, wanneer iemand, ingeval van nood, andermans belangen behartigt, zonder daartoe wettelijk of contractueel verplicht te zijn, en hij dit doet niet uit vrijgevigheid, maar om een dienst te bewijzen. ⁽¹⁾

Ik geef U het klassieke voorbeeld: iemand is op reis. Tijdens zijn afwezigheid wordt het dak van zijn huis vernield door een storm. Een buurman laat het dak herstellen. Hij sluit daarvoor overeenkomsten af en doet uitgaven. De buurman treedt op als zaakwaarnemer. Hij heeft spontaan en in een geval van nood andermans zaak behartigd, met de bedoeling een dienst te bewijzen. ⁽²⁾

III. Vereisten voor zaakwaarneming.

4. Wanneer wij deze definitie van de zaakwaarneming van naderbij bekijken, dan stellen we vast dat er een aantal essentiële voorwaarden moeten vervuld zijn, alvorens deze rechtsfiguur op een bepaalde situatie toepasselijk wordt.

5. 1° *Moet het gaan om de behartiging van « andermans zaak »* (art. 1372 B.W.)

Dit betekent dat wanneer men, onder de schijn voor andermans zaken te zorgen, zijn eigen belang nastreeft, er van zaakwaarneming geen sprake kan zijn. ⁽³⁾

6. 2° *Moet de zaakwaarneming « wetens en willens » geschieden.* De waarnemer moet werkelijk de wil gehad hebben zich om het goed van een ander te bekommeren. Eigen belang mag dus niet aan de basis liggen van zijn optreden. ⁽⁴⁾

7. 3° *Moet ook de zaakwaarnemer « uit eigen beweging » gehandeld hebben, dus buiten elke wettelijke of contractuele verplichting om.* Er moet wel opgemerkt worden dat het bestaan van een contractuele verplichting tussen partijen, de zaakwaarneming niet automatisch uitsluit. Zo zal ze toepasselijk zijn, wanneer één van de partijen meer heeft gedaan dan waartoe zij contractueel verplicht was en wanneer zij voor die bijkomende prestatie aantoonst dat de voorwaarden van de zaakwaarneming vervuld zijn. ⁽⁵⁾ Zo komen wij meteen tot de vierde voorwaarde.

8. 4° *Moet de zaakwaarnemer gehandeld hebben in een geval van nood.* ⁽⁶⁾

De noodzakelijkheid van het ingrijpen is wel de meest essentiële vereiste. Precies hierdoor immers worden de gevallen waarin men zich met andermans patrimonium mag bemoeien beperkt en begrensd.

De Page illustreert dit met een duidelijk voorbeeld: veronderstellen we dat een vriend, om uw belangen te behartigen, één van uw gronden koopt voor het vierdubbele van de normale waarde. U wenste echter die grond helemaal niet te verkopen, want hij was bestemd om er een villa op te bouwen. Welnu, de daad van uw vriend was misschien nuttig en redelijk. Er is echter geen sprake van zaakwaarneming omdat zijn optreden helemaal niet ingegeven was door een noodsituatie, zelfs ongewenst was. ⁽⁷⁾

Ten slotte de twee laatste vereisten:

9. 5° *De zaakwaarneming moet belangloos geschieden, dus zonder persoonlijk winstbejag.* De waarnemer moet een dienst hebben willen bewijzen. ⁽⁸⁾

10. 6° *Belangloos betekent natuurlijk niet dat gehandeld werd uit vrijgevigheid, daar in een dergelijk geval er geen sprake zou zijn van een zaakwaarneming maar wel van een schenking.* ⁽⁹⁾

11. Ziedaar pro memorie, de vereisten voor de zaakwaarneming. Wanneer ze verenigd zijn, gelden de artikelen 1372 tot 1375 van het B.W. die inhouden — en dit is trouwens billijk — dat hij die ingeval van nood, spontaan zorgt voor de belangen van een ander, vergoed wordt voor de door hem gedane uitgaven. Daardoor werd dan ook de zaakwaarneming als een quasi-contract een bron van verbintenissen.

12. Wanneer wij onze rechtspraak onderzoeken, is het opvallend dat er weinig vonnissen en arresten in verband met deze rechtsfiguur bestaan. Waarom?

Wellicht omdat de menselijke solidariteit die bij ons aan de basis ligt van de zaakwaarneming, de regeling in der minne van de uitgaven in de hand werkt. Maar ook omdat de Belgische jurist de grenzen van de zaakwaarneming zeer scherp heeft getrokken. Vooral het noodzaakvereiste wordt bij ons streng omschreven. Zó wordt aangenomen dat er van zaakwaarneming geen sprake kan zijn, wanneer de waarnemer de belanghebbende kan bereiken, om in overleg met hem de nodige schikkingen te treffen. ⁽¹⁰⁾ Deze bijzonder strenge formulering van het noodzaakvereiste beperkt natuurlijk automatisch het toepassingsgebied van deze rechtsfiguur. In Nederland is de rechtspraak over deze materie zeer uitgebreid, juist omdat het vereiste « ingeval van nood » daar veel minder strikt wordt gesteld. De Nederlandse rechtsleer vergt slechts « de aanwezigheid van een bijzondere omstandigheid ter rechtvaardiging van het optreden van de waarnemer ». ⁽¹¹⁾ In het ontwerp van het nieuw Nederlands B.W. (art. 6.4.1.1) wordt de hier bedoelde eis dan ook omschreven als het zich op « redelijke grond » inlaten met de behartigen van andermans belang ».

Het gevolg van deze ruime interpretatie is dat in Nederland veel meer dan bij ons een beroep kan gedaan worden op de zaakwaarneming. Een breder toepassingsveld betekent meer mogelijkheden tot betwisting en dus een meer uitgebreide rechtspraak.

In een zelfde geval waar in Nederland de zaakwaarneming een oplossing geeft, zal in België door de beperking die het noodzaakvereiste meebrengt, het onmogelijk zijn vergoeding voor gedane uitgaven op grond van de zaakwaarneming te bekomen.

De rechtszoekende legt zich daar natuurlijk niet zonder meer bij neer. Hij zal trachten een ander rechtsmiddel in te roepen om hetzelfde resultaat te bekomen: de vermogensverschuiving zonder oorzaak.

Dit is dan ook de reden waarom bij ons iemand die spontaan andermans belangen heeft behartigd, dikwijls tegelijkertijd zaakwaarneming en vermogensverschuiving zonder oorzaak zal inroepen om de vergoeding te bekomen voor de door hem gedane uitgaven. Hij wil zich veilig stellen voor het geval de rechtbank zou oordelen dat zijn optreden niet noodzakelijk was en er derhalve van zaakwaarneming geen sprake kon zijn.

In dit geval kan de rechtbank hem alleen zijn kosten toewijzen indien zij wenst te aanvaarden dat de ene partij zich verrijkt heeft, zonder enige juridische oorzaak, ten koste van een ander.

IV. Zaakwaarneming door of ten behoeve van de overheid.

13. Zo komen wij tot de kern van ons onderwerp. Duidelijkheidshalve zullen wij drie omstandigheden onderscheiden:

- 1) de zaak van een particulier wordt waargenomen door de overheid;
- 2) een openbare dienst neemt de zaak waar van een andere openbare dienst.
- 3) een particulier neemt de zaak waar van de overheid.

A. De overheid neemt de zaak waar van een particulier.

14. Twee voorbeelden. Tijdens de oorlog worden goederen van een particulier vervoerd door de N.M.B.S. Ter bestemming aangekomen, wordt de koopwaar niet afgehaald. Om ze te vrijwaren tegen diefstal beslist de N.M.B.S. de goederen te verkopen bij opbod. De rechtbank van eerste aanleg te Gent aanvaardt hier zaakwaarneming. Gezien de bijzondere oorlogsomstandigheden was de maatregel, getroffen door de N.M.B.S., gerechtvaardigd. ⁽¹²⁾

15. Een partij kolen werd door de bestemming achtergelaten. De gemeente laat ze weghalen, om te beletten dat ze zouden gestolen worden. De gemeente heeft als zaakwaarnemer gehandeld en de particulier zal haar dan ook moeten vergoeden voor alle nuttige en noodzakelijke uitgaven. ⁽¹³⁾

16. Deze beslissingen tonen aan dat de rechtspraak niet aarzelt om de beginselen van zaakwaarneming toe te passen wanneer de overheid of een openbare instelling optreedt om de belangen van een particulier te behartigen. ⁽¹⁴⁾

Deze vonnissen leggen er terecht de nadruk op dat in de behandelde gevallen het optreden van de overheid noodzakelijk en ook nuttig was, en de belanghebbenden zelf niet in staat waren hun belangen te behartigen. Wij kunnen dit standpunt zonder meer bijtreden.

17. Er is echter een belangrijke begrenzing. In ieder geval dient nauwkeurig onderzocht te worden of er in hoofde van de overheid geen wettelijke verplichting bestaat om hulp te bieden. Dan immers is zaakwaarneming uitgesloten. Ik denk hier bijvoorbeeld aan de openbare diensten, die juist werden opgericht om hulp te verlenen, zoals de C.O.O., de ambulantiëdienst en de brandweer.

Bestaat er een wettelijke verplichting, dan gelden de regels in verband met die verplichting en niet deze van zaakwaarneming, die een spontane, welwillende tussenkomst impliceert.

De rechtsleer drukt het zeer kernachtig uit: « De administratie staat tegenover de geadmistreerden in een bijzondere wettelijke positie. Zij moet in ruil voor de haar betaalde belastingen, een aantal openbare diensten verzekeren ten kosteloze titel, tenzij een bijzondere taks is voorzien ». ⁽¹⁵⁾

De gemeente is, op grond van het decreet van 16-24 augustus 1790 (titel XI, art. 3, 5°, samen te lezen met de wet van 31 december 1963), verplicht te zorgen voor het voorkomen en doen ophouden van alle rampen, zoals brand. De hulp die door een gemeente geboden wordt met haar eigen brandweerkorps of met dat van een naburige gemeente, waarop een beroep werd gedaan, is dus gebaseerd op een wettelijke verplichting. Derhalve mag de gemeente voor haar optreden ingeval van brand geen vergoeding vorderen van het slachtoffer op grond van zaakwaarneming ⁽¹⁶⁾, ongeacht of die hulp geboden wordt door het brandweerkorps van de gemeente zelf of door dat van een naburige gemeente. ⁽¹⁷⁾ De gemeente kan

tegenover de geteisterde nooit als een zaakwaarnemer beschouwd worden.

19. Het aantal domeinen waarin de overheidsbemoeiing wettelijk georganiseerd is, breidt zich trouwens voortdurend uit en tegelijkertijd wordt dan ook het terrein van de zaakwaarneming beperkt. De wet van 8 april 1958 bijvoorbeeld ⁽¹⁸⁾ heeft aan de C.O.O.'s de verplichting opgelegd hulp te verlenen aan iedere persoon die zich op het grondgebied van de gemeente bevindt en die, ten gevolge van een ongeval of ziekte, onmiddellijk gezondheidszorgen behoeft, evenals deze te vervoeren en te verplegen. Deze verplichting is algemeen en geldt tegenover iedereen, ongeacht zijn inkomen.

Wanneer het ongeval zich voordoet op de openbare weg of in een openbare plaats, geldt evenwel de wet van 8 juli 1964, die in dergelijke gevallen niet meer de tussenkomst voorziet van de C.O.O., maar wel van het Oproepcentrum 900.

De stelling van De Page, als zou de C.O.O. zich op zaakwaarneming kunnen beroepen om de kosten van hospitalisatie en verzorging terug te vorderen van een niet-behoefte, slachtoffer van een ongeval en opgenomen in een ziekenhuis van de Commissie, is vandaag dus voorbijgestreeft. ⁽¹⁹⁾ Vóór de wet van 8 april 1958 was deze zienswijze ongetwijfeld juist. Toen was de C.O.O. inderdaad enkel tot kosteloze hospitalisatie en geneeskundige verzorging verplicht, in zoverre het behoeftigen betrof. Thans is de Commissie evenwel wettelijk gehouden de dringende zorgen te verlenen vóór ieder onderzoek naar de behoefte.

20. Wanneer dus een wettelijke verplichting bestaat in hoofde van de overheid, is zaakwaarneming uitgesloten. Wij mogen ons echter de vraag stellen of, zelfs indien de overheid wettelijk verplicht is om hulp te verlenen, dan toch geen zaakwaarneming mogelijk is, wanneer de overheid meer doet dan de wet haar oplegt?

Wij hebben daarstraks immers aangestipt (cfr. hoger, nr. 7) dat de rechtspraak ook de zaakwaarneming aanvaardt, wanneer één van de contractanten meer gedaan heeft dan hetgeen waartoe hij contractueel verplicht was. Is dat ook niet zo voor de openbare diensten, wanneer deze hun normale taak te buiten gaan?

Ik geef een voorbeeld. Er gebeurt een ongeval. De bestuurder is gekwetst en wordt gehospitaliseerd. Volgens de wegcode moeten de weggebruikers instaan voor de signalisatie van iedere hindernis en moeten voertuigen, die niet meer kunnen rijden, van de weg verwijderd worden. Maar ook de gemeente is belast met de zorg voor de veiligheid van het verkeer op de openbare weg, zodat zij zich van haar verplichting bevrijdt, wanneer zij een geaccidenteerde wagen van de rijbaan verwijderd.

Veronderstellen wij echter even dat de gemeentediensten meer doen dan de wagen gewoon van de rijbaan verwijderen en de auto in een gemeentelijke bewaarplaats opbergen, in afwachting dat de eigenaar de wagen komt ophalen. Zouden de eventueel hiervoor gedane kosten niet kunnen teruggevorderd worden op grond van zaakwaarneming?

Ik geloof van wel omdat alle vereisten die de rechtspraak stelt, vervuld zijn.

21. Concluderend kunnen wij zeggen dat zij die zich zonder meer tegen de toepasselijkheid van de principes van zaakwaarneming in het administratief recht verzetten, te ongenueanceerd zijn. Het lijdt geen twijfel dat wanneer de belangen van een particulier door de overheid behartigd worden, met dien verstande natuurlijk dat alle vereisten voor zaakwaarneming, vooral het noodzaakvereiste, vervuld zijn, deze overheid zich op de zaakwaarneming mag beroepen.

Slechts wanneer in hoofde van de overheid een wettelijke verplichting bestaat om hulp te bieden — en zoals wij hebben vastgesteld wordt de overheidstussenkomst steeds meer gereguleerd — is de zaakwaarneming uitgesloten.

Zo komen we tot de tweede mogelijkheid:

B. Een openbare dienst neemt de zaak van een andere openbare dienst waar.

22. Hier rijst de vraag in hoeverre voor een rechtspersoon van administratief recht verplichtingen kunnen ontstaan uit zaakwaarneming. Het probleem van de overheid als zaakwaarnemer hebben wij zojuist behandeld.

23. Dit probleem van zaakwaarneming door een openbare dienst ten behoeve van een andere openbare dienst, komen wij in de praktijk zeer dikwijls tegen in verband met de brandweer. Wanneer het brandweerkorps van een gemeente optreedt bij de bestrijding van een in een naburige gemeente uitgebroken brand, kan de eerste gemeente dan voor deze tussenkomst vergoeding vorderen op grond van zaakwaarneming?

De rechtspraak heeft in dergelijke gevallen de principes van zaakwaarneming vrij algemeen toegepast. « Er is zaakwaarneming in het voordeel van de gemeente die de verplichting had de brand te bestrijden en dus niet in het belang van de eigenaar van het geteisterd gebouw » (20), luidt de meest aanvaarde stelling.

24. De rechtbank te Ieper ging verder en kende aan de gemeente een vordering toe zowel tegen de andere gemeente, als tegen het slachtoffer. (21)

Wat was er gebeurd? De gemeente Boezinge had een overeenkomst afgesloten met de stad Ieper, waarin gestipuleerd werd dat elke inwoner van Boezinge het recht had de hulp in te roepen van de brandweer van Ieper. Er werd evenwel uitdrukkelijk bepaald dat geen beroep mocht gedaan worden op een ander brandweerkorps dan dat van Ieper, want daarover mocht slechts de korpsoverste van de brandweer van Ieper beslissen. In strijd met deze intercommunale overeenkomst riep een particulier de brandweer van Merkem op. Gezien het nuttig en noodzakelijk karakter van het optreden van de brandweer van Merkem, besliste de rechtbank dat de gemeente Merkem de zaak had waargenomen, én van de gemeente Boezinge, én van het slachtoffer. De geteisterde is evenwel gerechtigd zich te keren tegen de gemeente, wanneer hij zou worden aangesproken. De gemeente is immers wettelijk verplicht te zorgen voor de brandbeveiliging en moet bijgevolg de kosten ervan dragen.

25. Deze rechtspraak dateert van vóór de wet van 31 december 1963, die vandaag, samen met het K.B. van 8 november 1967, de brandbestrijding beheerst. De contracten voor onderlinge hulpverlening tussen gemeenten zijn niet meer van kracht. (22) De nieuwe wetgeving heeft de gemeenten voor de algemene organisatie van de brandweer in gewestelijke groepen ingedeeld. Door de gouverneur wordt in iedere groep de gemeente aangeduid, die er het centrum van vormt. Deze gemeente is ertoe gehouden over een brandweerdienst met het nodige personeel en materiaal te beschikken. De overige gemeenten van de groep zijn verplicht ofwel een brandweerdienst, die over het nodige personeel en materiaal beschikt, te behouden, ofwel een beroep te doen op de brandweerdienst van de centrumgemeente, mits betaling van een jaarlijkse forfaitaire bijdrage.

In ieder geval is het zó dat alle gemeenten, of zij al dan niet over een brandweerdienst beschikken, centrum zijn van een gewestelijke groep of een autonome gemeente, gehouden zijn een beroep te doen op de versterking van

andere brandweerdiensten, wanneer de eigen middelen ontoereikend zijn. (23) Behoudens de jaarlijkse en forfaitaire bijdrage, te betalen door de gemeenten, die over geen voldoende brandweerdienst beschikken, wegens de hulpverlening door de centrumgemeente, is er in de nieuwe wetgeving echter geen sprake van een financiële tussenkomst, noch vanwege de gemeenten, noch vanwege de particulier, slachtoffer van de brand.

26. De wetgeving op de brandweer geeft thans een nieuwe oplossing: de vroeger gehuldigde principes waren echter juist. Wij kunnen ons dan ook aansluiten bij het arrest van het Hof van Beroep te Brussel dd. 21 juli 1862, (24) dat de principes van zaakwaarneming inroept ten voordele van de Staat, die nuttige en noodzakelijke herstellingen had uitgevoerd aan een openbare weg, waarvan hij zich bij vergissing als eigenaar beschouwde.

We merken dus dat ook wanneer een openbare dienst de zaak heeft waargenomen van een andere openbare dienst, de principes van de zaakwaarneming vrij algemeen en terecht door de rechtspraak toegepast worden. Hierdoor wordt, zoals in het eerste geval, aangetoond dat bij een nadere ontleding van de verschillende situaties die zich kunnen voordoen, zij die zich in alle gevallen tegen de toepasselijkheid van deze rechtsfiguur in het administratief recht verzetten, ongelijk schijnen te hebben.

C. Een particulier neemt de zaak waar van de overheid.

27. Moeilijker is de vraag te weten of een particulier de zaak van de overheid kan waarnemen. Waarover gaat het?

Er kunnen zich omstandigheden voordoen, waarin de overheid de haar toevertrouwde opdracht verwaarloost, hetzij dat zij overrompeld wordt door de gebeurtenissen, hetzij dat zij, buiten alle overmacht om, aan haar plicht tekortkومت. Het gebeurt dan dat enkelingen, die alle juridische bevoegdheid missen of buiten hun bevoegdheid handelen, de taak van de openbare diensten gaan vervullen. (25)

Kan de enkeling in die gevallen van de overheid de terugbetaling van gedane kosten vorderen op grond van zaakwaarneming, of anders, kan hij de overheid buiten haar wil tot een uitgave verplichten? In dit geval stellen er zich ongetwijfeld ernstige juridische problemen.

28. De stelling van Laurent is nochtans duidelijk: « Veronderstel, » zegt hij, « dat de bevolking van een gemeente door een ramp geteisterd wordt. De gemeentelijke overheid verwaarloost haar taak. Een inwoner van de gemeente komt tussen en doet wat de Raad of het College heeft verzuimd. Is de gemeente dan niet gebonden op grond van zaakwaarneming? De gemeente wordt weliswaar slechts regelmatig gebonden door een stemming van de gemeenteraad, maar van dit beginsel wordt afgeweken inzake quasi-contracten. Handelingsbekwaamheid van de belanghebbende is immers niet vereist voor de geldigheid van de zaakwaarneming. Derhalve zal de gemeente wel degelijk gebonden zijn, ook zonder een beslissing van de gemeenteraad. » (26)

29. Velen zijn het met die zienswijze niet eens. Zo wordt beweerd dat het beginsel van de scheiding der machten het onmogelijk maakt dat een particulier de overheid, op grond van zaakwaarneming, tot uitgaven zou verplichten, die niet op regelmatige wijze door de administratie zelf goedgekeurd werden. (27)

Een andere opwerping is dat het aanvaarden van de zaakwaarneming in het administratief recht, het middel verschaft om de vormvoorschriften inzake het aangaan van openbare verbintenissen te ontduiken. (28)

Ook art. 227 van ons Strafwetboek, dat de aanmatiging van ambten beteugelt, wordt ingeroepen. Dit artikel zou van toepassing zijn op een particulier, die de zaak van de overheid waarneemt, vermits hij dan handelingen stelt, waarvoor de wet enkel bevoegdheid verleent aan de agenten, belast met de openbare functies.

Nog een ander argument is dat de enkelingen niet bij machte zijn de zware opdracht die aan de openbare instellingen te beurt valt, te vervullen. ⁽²⁹⁾

30. Discussie in de rechtsleer. Ook weinig eensgezindheid in de rechtspraak, waar wij drie perioden kunnen onderscheiden.

31. Vóór 1870 wordt de toepasselijkheid van de principes van zaakwaarneming op de openbare instellingen bijna algemeen aanvaard. Zo werd de vordering van een burgemeester tegen de gemeente om vergoed te worden voor dringend noodzakelijke werken, die hij buiten alle opdracht om bevolen had, op grond van de zaakwaarneming, ingewilligd. ⁽³⁰⁾

Ook het Hof van Cassatie aanvaardt in deze periode het principe van de toepasselijkheid van zaakwaarneming op de openbare instellingen. De zaak ten gronde betrof een eis van een persoon, die op eigen initiatief een collecte had georganiseerd ten voordele van de armen van een gemeente. Zich baserend op zaakwaarneming, sprak hij de gemeentelijke overheid aan om terugbetaling te bekomen van de kosten die hij gedaan had voor de organisatie van de inzameling. ⁽³¹⁾

Deze vordering had echter moeten afgewezen worden om een andere reden, nl. het klaarblijkelijk ontbreken van het spoedeisend karakter van de gestelde daad. ⁽³²⁾

32. Na 1870 gaat de rechtspraak zich verzetten tegen de toepassing van de zaakwaarneming in administratieve aangelegenheden. Het beginsel van de scheiding der machten wordt ingeroepen, evenals het feit dat geen gemeentelijke uitgave, al is zij ook verplicht, buiten de door art. 144, 145 en 147 van de gemeentewet opgelegde formaliteiten kan geschieden. In die zin beslisten de Hoven van Beroep te Brussel, Gent en Luik ⁽³³⁾ en het Hof van Cassatie. ⁽³⁴⁾

33. Belangrijk in die richting is de beslissing van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge, d.d. 22 december 1920. ⁽³⁵⁾ Een aannemer had op grond van zaakwaarneming een vordering ingesteld tegen de gemeente, om vergoed te worden voor werken die bevolen waren door de burgemeester, zonder machtiging van de gemeenteraad. Voorzichtigheidshalve had de aannemer zijn eis in ondergeschikte orde ook gesteund op de « actio de in rem verso ». Zijn eis wordt afgewezen. Geen zaakwaarneming in administratieve aangelegenheden, oordeelde de Rechtbank. Blijkbaar onder de invloed van de opmerkingen van Laurent, overwoog de rechtbank wel dat, zelfs indien men de toepasselijkheid van zaakwaarneming in het administratief recht zou aanvaarden, de gemeente slechts in buitengewone en dringende omstandigheden op quasi-contractuele wijze zou kunnen verplicht worden en deze voorwaarden in casu ontbraken.

Ook de « actio de in rem verso » tegen de gemeente wordt door de Rechtbank verworpen, omdat de uitgave niet genoodzaakt was door een geval van overmacht.

Wat dit laatste betreft, heeft de Rechtbank zich zeker vergist. Wanneer het inderdaad zo is dat zaakwaarneming slechts bestaat ingeval van dringende nood, heeft het geen zin dezelfde voorwaarde te willen invoeren voor de vermogensverschuiving zonder oorzaak. In dit geval gaat het immers om een louter feit dat, buiten alle beoordeling een gegeven toestand schept. ⁽³⁶⁾

34. Toch zijn er in deze periode enkele beslissingen die vooropstellen dat ook voor rechtspersonen, zelfs voor die van het administratief recht, uit een quasi-contract en hoofdzakelijk uit zaakwaarneming, verplichtingen kunnen ontstaan. ⁽³⁷⁾ Aan deze rechtspraak, die voornamelijk de opeisingen ten tijde van oorlog betreft, hecht ik echter minder belang omdat zij voornamelijk het gevolg is van zeer bijzondere door de oorlog geschapen omstandigheden. ⁽³⁸⁾

35. Sinds 1957 is er een kentering in de rechtspraak waar te nemen. Ik citeer u drie beslissingen.

De eerste is een vonnis van het Vrederecht te Philippeville van 12 december 1957 ⁽³⁹⁾, waar op grond van zaakwaarneming een vordering wordt toegestaan aan een persoon, die het zwaargewonde slachtoffer van een verkeersongeval voor dringende verzorging had overgebracht naar het ziekenhuis. De vervoerder kan, aldus het vonnis, de gedane onkosten verhalen zowel op de gemeente, als op de C.O.O. Belangrijk vonnis voor de principes, maar voorbijgestreefd door de wet van 8 juli 1964, die, zoals we reeds zagen (zie hoger, nr 19), voor de dringende geneeskundige hulpverlening ten behoeve van personen die zich op de openbare weg bevinden en wier gezondheids-toestand onmiddellijke verzorging vereist, geen tussenkomst meer voorziet door de C.O.O. maar wel door het Oproepcentrum 900. Vandaag situeert het probleem zich dus anders en zou de vraag moeten gesteld worden of de persoon die zelf met zijn wagen het slachtoffer van een ongeval vervoert naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis, op grond van zaakwaarneming, de door hem gedane kosten niet kan terugvorderen van het Fonds voor dringende geneeskundige hulpverlening, indien geen verhaal mogelijk is tegen degene die het ongeval veroorzaakt heeft.

Er is echter de wet van 6 januari 1961 (art. 422 bis en ter S.W.B.), die de toepassing van de principes van zaakwaarneming in dergelijke gevallen fel bemoeilijkt. Immers, iedereen heeft thans de wettelijke verplichting het slachtoffer van een ongeval, een schipbreuk, een overstroming, brand enz. te helpen. Een eventuele vordering zal dus moeilijk kunnen gesteund worden op zaakwaarneming, daar niet gehandeld werd buiten een wettelijke verplichting om. ⁽⁴⁰⁾

36. Een tweede vonnis dateert van 22 januari 1958 ⁽⁴¹⁾ en is van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel. Ingevolge werken, die ondernomen werden door de Belgische Staat en uitgevoerd door de Belgische Betonvereniging, hadden inwoners van de stad Doornik, schade geleden. De Staat en de ondernemer werden « in solidum » veroordeeld om de schade aan de slachtoffers te vergoeden. De volledige schuld werd door de ondernemer betaald. In een latere vordering, bestemd om de last van ieder der schuldenaars in deze vergoeding te bepalen, besliste de Rechtbank, zich steunend op analoge gevallen, die reeds vroeger onderworpen werden aan het oordeel van het Hof van Beroep te Brussel ⁽⁴²⁾, dat 9/10 ten laste kwam van de meester van het werk en 1/10 van de ondernemer. De aannemer vroeg echter niet alleen de terugbetaling van het bedrag dat hij had betaald ter ontlasting van zijn schuldenaar, maar eiste bovendien de betaling van de intresten op deze som, te rekenen van de dag waarop hij betaald had. De rechtbank verklaarde de eis gegrond, daar de vordering van de ondernemer impliciet gebaseerd was op zaakwaarneming. Door de betaling van de volledige schade had de aannemer de zaak van de Staat waargenomen.

Ik citeer dit vonnis omwille van het aangehaalde principe. Of dit principe juist toegepast werd, betwijfel ik. De aannemer heeft niet spontaan gehandeld, met de bedoeling de belangen van de overige schuldenaars te behartigen. Hij heeft enkel datgene uitgevoerd, waartoe

hij veroordeeld werd en hij wilde slechts beletten dat het slachtoffer de titel zou uitvoeren die het tegen hem bezit. ⁽⁴³⁾

37. Tenslotte dient een arrest van het Hof van Beroep te Luik vermeld te worden, dat dateert van 2 maart 1967 ⁽⁴⁴⁾. Een aannemer, die een werk had aangenomen voor rekening van de Staat, verkeerde in de onmogelijkheid zijn taak te verrichten, zonder dat voorafgaandelijk andere werken door de Nationale Maatschappij der Waterleidingen waren uitgevoerd. Ondanks het gebrek aan een geschreven bevel, voerde de aannemer deze dringende noodzakelijke werken uit. Welnu, het Hof besliste dat zulks een zaakwaarneming was en dat de ondernemer de door hem gedane nuttige en noodzakelijke uitgaven kan terugvorderen van de Nationale Maatschappij voor Waterleidingen.

38. Uit deze voorbeelden van vóór en na 1870 en sinds 1957 blijkt dat in verband met de vraag of de beginselen van zaakwaarneming van toepassing zijn, wanneer de zaak van de overheid door een particulier waargenomen wordt verschillende standpunten gehuldigd werden. In ons besluit zullen wij trachten een oplossing te geven.

V. Besluit.

39. Het is met opzet dat ik drie omstandigheden heb onderscheiden betreffende het probleem van de zaakwaarneming in administratieve aangelegenheden:

- 1) de overheid die de zaak van een particulier waarneemt;
- 2) de openbare dienst die de zaak van een andere openbare dienst waarneemt;
- 3) de particulier die de zaak van de overheid waarneemt.

De reden daarvoor was dat ik aldus in de loop van mijn uiteenzetting kon aantonen dat minstens in de eerste twee gevallen de absolute regel van de verwerping van onze rechtsfiguur onjuist is.

Ik ga akkoord dat het derde geval veel delicates is. Laat ons voor dit geval even de argumenten contra hermenen en onderzoeken:

40. 1e Het beginsel van de scheiding der machten houdt in dat de overheid in het beheer van haar goederen over een absoluut imperium dient te beschikken.

Dit heeft tot gevolg dat de burgerlijke rechtbanken onbevoegd zijn om het nut van de uitgaven, die de particulier in het belang van de overheid gedaan heeft te beoordelen, daar ze zich aldus in de plaats zouden stellen van de administratieve overheid.

Is dit bezwaar in casu wel degelijk gerechtvaardigd? Indien het beginsel van de scheiding der machten nog met zijn oorspronkelijke absolute kracht bestond — en ik verwijs hier naar twee belangwekkende artikels, verschenen in de *Revue de l'Administration*. — ⁽⁴⁵⁾ zou voor deze stelling zeker veel te zeggen zijn. Het staat echter vast dat dit beginsel veel van zijn oorspronkelijke strengheid heeft ingeboet, omdat het zich aan de omstandigheden heeft aangepast en er een juistere kijk op gekomen is. Onze rechtbanken eisen vandaag het recht op de verrichtingen van de administratie te beoordelen, telkens als deze « burgerlijke rechten » aangebelangen. Onze rechtbanken wensen toezicht uit te oefenen op de administratie, wanneer deze geplaagd wordt voor toestanden, waarin de burgerlijke wetgeving van toepassing is. Aangenomen wordt dat de overheid tot schadevergoeding kan veroordeeld worden, wegens fouten van haar aangestelden. ⁽⁴⁶⁾ Er kan niet beweerd worden dat hierdoor het beginsel van de scheiding der machten geschonden wordt.

De rechtbanken beslissen in dergelijke gevallen alleen dat de overheid zich op het terrein van het privaatrecht bevindt, dat dan vanzelfsprekend moet toegepast worden. Ik treedt dan ook het standpunt bij van Prof. Limpens volgens wie er niet de minste reden toe bestaat deze stelling die waar is voor de oneigenlijke misdrijven, te verwerpen voor de oneigenlijke contracten. ⁽⁴⁷⁾

41. 2e Ook het argument dat de voorschriften betreffende het financieel beheer van openbare besturen er zich tegen zouden verzetten dat een openbare uitgave mogelijk gemaakt wordt buiten elke regelmatige stemming om, wordt in dezelfde artikels weerlegd. Immers twee begrippen, die nochtans duidelijk van elkaar dienen onderscheiden te worden, nl. « het recht dat ten grondslag ligt » en de « comptabiliteit », of beter gezegd de « oorsprong » van een schuld en haar « betaling » worden verward. Indien het inderdaad zo is dat de openbare uitgaven aan de verordeningen betreffende de administratieve rekenplichtigheid onderworpen zijn, belet zulks geenszins dat een administratieve schuld ten laste van een openbare instelling volgens de gewone regels van het burgerlijk recht tot stand komt. ⁽⁴⁸⁾ Het lijdt geen twijfel dat de wijze waarop de schuld ontstaat, niet kan beïnvloed worden door de regels die uitgevaardigd werden om de betaling van de schuld mogelijk te maken. Ook dit argument gaat dus niet op. Is het trouwens niet zo dat bij de quasi-contracten de verbintenissen ontstaan buiten iedere wilsuiting van de belanghebbenden, zodat er geen formaliteiten kunnen vervuld worden. ⁽⁴⁹⁾

42. 3e Het derde bezwaar, geput uit art. 227 van ons Strafwetboek, waarbij de aanmatiging van ambten bestraft wordt is onjuist. De particulier die ingeval van nood de zaak van de overheid waarneemt, vervult immers slechts « verwaarloosde » of « verlaten » ambten. Bovendien en dit volstaat, vindt deze particulier zijn bevoegdheid in de beginselen der zaakwaarneming zelf, zodat er van misbruik helemaal geen sprake kan zijn. ⁽⁵⁰⁾

42. 4° En tenslotte is er het laatste argument, volgens hetwelk de particulieren niet bij machte zouden zijn de zware opdracht van de openbare instellingen te vervullen. Niet alleen is deze bemerking weinig vleidend voor de particulieren, maar ze getuigt ook van weinig realiteitszin. Het kan toch niet ontkend worden dat in de praktijk er vaak tot ieders voldoening een nauwe samenwerking tussen de openbare diensten en de enkelingen bestaat. Het is trouwens mijn mening dat zeer dikwijls, ingeval van nood, de tussenkomst van de particulieren, niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk is. ⁽⁵¹⁾

43. Dit alles in overweging nemend is het mijn mening dat de zaakwaarneming wel degelijk ook een rechtsfiguur van het administratief recht is. Wel is het zo dat voor de toepassing ervan nauwkeurig dient gewaakt te worden over het vervuld zijn van alle voorwaarden (cfr. hoger, nrs. 4-11). Vooral dient de absolute noodzakelijkheid van het optreden zeer streng beoordeeld te worden om iedere ongewenste inmenging te vermijden.

En is deze oplossing waartoe wij gekomen zijn op grond van een louter juridische redenering ook niet de meest billijke? Zouden wij mogen aanvaarden dat degene die in een noodsituatie blijkt van solidariteitszin en bekommernis voor het lot van zijn medeburgers nadien afgewezen wordt van een rechtvaardige vraag op grond van loutere formele en betwistbare argumenten? Ik geloof het niet, want daardoor zouden wij ons rechtssysteem laten afwijken van zijn hoofdobjectieven: de billijkheid en de rechtvaardigheid, die de grondslag zijn van een ware democratie.

(1) De Page, II, nr. 1069; — Dekkers, II, nr. 298; — Laurent XX, blz. 340; — Kluyskens, I, nr. 347; — A.P.R., Tw. Zaakwaarneming, nr. 1; — Planiol et Ripert, VII, blz. 5; — Arntz, II, 459.

(2) De Page, II, nr. 1069; — Kluyskens, I, nr. 347; — A.P.R., Tw. Zaakwaarneming, nr. 1.

(3) De Page, II, nr. 1074, B, 1°; — A.P.R., Tw. Zaakwaarneming, nr. 33.

(4) De Page, II, nr. 1074, B, 1°; — Kluyskens, I, nr. 350, 3°; — A.P.R., Tw., Zaakwaarneming, nr. 36.

(5) Cass. fr.; 8 febr. 1932, S., 1932, I, 231; — Cass. fr., 5 maart 1945, Gaz. Pal., 1945, I, 147; — Cass. fr., 8 juni 1968, J.C.P., 2, 15.724 met noot Priem; — Rb. Seine, 14 mei 1963, Rev. Trim. Dr. Civ., 1964, 306 met noot Tunc; — zie ook: A.P.R., Tw. Zaakwaarneming, nr. 39.

(6) De Page, II, nr. 1074, B, 2°; — A.P.R., Tw. Zaakwaarneming, nr. 45; — Planiol et Ripert, VII, nr. 726; — Cass., 5 jan. 1967, Pas., 1967, I, 931; — Cass., 19 okt. 1967, Pas., 1968, blz. 240; — Cass. fr., 8 juni 1968, J.C.P., II, 15.724 met noot Priem; — Rb. Gent, 11 juli 1894, Pas., 1896, III, 92; — Hrb. Brussel, 1 april 1963, Jur. Comm. Brux., 1963, 358.

(7) De Page, II, nr. 1074, B, 2°.

(8) De Page, II, nr. 1074, B, 1°; — Dekkers, II, nr. 299; — A.P.R., Tw. Zaakwaarneming, nr. 55; — Planiol et Ripert, VII, nr. 727; — R.P.D.B., Tw. Quasi-Contract, nrs. 34 en volg.

(9) De Page, II, nr. 1074, B, 3°; — Kluyskens, I, nr. 350; — Laurent XX, nr. 323; — A.P.R., Tw. Zaakwaarneming nr. 58; — Demogue, III, blz. 34; — Cass., 13 dec. 1956, Pas., 1957, I, 392.

(10) Brussel, 21 jan. 1933, Pas., 1934, II, 76; — zie ook Rb. Antwerpen, 21 mei 1892, Pas., 1893, III, 322 en 31 mei 1892, P.A., 1893, I, 393; — Hrb. Gent, 10 maart 1904, P.P., 1907, 876; — Hrb. Brussel, 1 april 1963, Jur. Comm. Brux., 1963, 358.

(11) Verburg, blz. 71; — Hoffmann-Drion-Wiersma, blz. 9-10; — Asser-Ruitten, blz. 377; — zie ook A.P.R., Tw. Zaakwaarneming nr. 46.

(12) Rb. Gent, 1 juli 1942, Bull. Ass., 1943, 950.

(13) Vr. St.-Joost-ten-Node, 24 juli 1942, Bull. Ass., 1943, 950.

(14) Zie ook Buch, L'application des règles des quasi-contracts aux administrations communales, R.C.J.B., 1963, blz. 205.

(15) Demogue, III, nr. 19.

(16) De Page, II, nr. 1075, noot 5; Buch, o.c., R.C.J.B., 1963, blz. 205 en volg.; — Wullbaut, Rev. Adm. 1936, blz. 341 en volg.; — De Tollenaere, nr. 1021; Adm. Lex., 1969, blz. 97; — A.P.R., Tw. Zaakwaarneming nr. 41; — Namen 1 maart 1923, Rev. Adm. 1923, 483.

(17) Brussel, 30 december 1930, Rev. Adm. 1936, blz. 28 met noot.

(18) Deze wet wijzigde de wet van 10 maart 1925 tot regeling van de openbare onderstand.

(19) De Page, II, nr. 1074, A, 1°.

(20) Brussel, 30 december 1930, P.P. 1931, nr. 50 met noot Laterre; Brussel, 7 febr. 1964, Pas., 1965, II, 70; — Rb. Gent, 20 april 1932, Jur. Comm. Fl., 1935, 315; — Rb. Luik, 15 febr. 1963, R.G.A.R. 1963, 7095; — Vred. Ath, 23 april 1931, T. Vred., 1931, 471; — zie ook A.P.R., Tw. Zaakwaarneming nr. 41.

(21) Rb. Ieper, 28 febr. 1962, R.C.J.B., 1963, 197 met noot Buch.

(22) Art. 25 van het K.B. van 8 november 1967, gewijzigd door de K.B. van 10 april 1968 en 5 juli 1968; — zie ook A.P.R. Tw. Zaakwaarneming nr. 41.

(23) Art. 14, 15, 16, 17 en 20 van het K.B. van 8-11-1967.

(24) Brussel, 21 juli 1862, Pas. 1864, II, 58.

(25) Limpens, De zaakwaarneming in het administratief recht, T. Best, 1948, blz. 65.

(26) Laurent, XX, nr. 339; — zie ook Limpens, o.c., blz. 65 en 76; — Kluyskens, I, nr. 349.

(27) Buch, o.c., R.C.J.B., 1963, blz. 205; — Wullbaut, Principes de la responsabilité des pouvoirs publics en Belgique, Rev. Adm., 1936, blz. 341.

(28) Roques, De la notion d'enrichissement sans cause en droit administratif, blz. 26.

(29) Waline, Droit administratif, blz. 632.

(30) Luik, 23 februari 1850, Pas. 1850, II, 269.

(31) Cass. 24 juli 1862, Pas. 1862, I, 394.

(32) Limpens, o.c., blz. 72.

(33) Luik, 30 maart 1881, II, 224; — Gent, 2 juni 1891, Pas. 1891, II, 383; — Brussel, 28 mei 1919, Pas. 1920, II, 128; — zie ook: Rb. Gent, 28 juli 1915, Pas. 1915, III, 157; — Rb. Hasselt, 24 mei 1917, Pas. 1917, III, 333; — Rb. Brugge, 22 dec. 1920, Rev. Prat. Not., 1923, 284; — Rb. Hoei, 3 maart 1921, Pas., 1921, III, 129.

(34) Cass. 13 oktober 1898, I, 301.

(35) Rb. Brugge, 22 december 1920, Rev. prat. Not. 1923, 284.

(36) Limpens, o.c., blz. 74.

(37) Gent, 15 juni 1921, Pas., 1921, II, 123; — Brussel, 19 dec. 1921, Rev. Adm. 1923, 175; — Rb. Antwerpen, 30 juni 1917, Pas. 1918, III, 35 en 23 juli 1917, B.J., 1919 kol. 697.

(38) Brussel, 28 mei 1919, Pas. 1920, II, 128; — Rb. Hasselt, 24 mei 1917, Pas. 1917, III, 333; — Rb. Hoei, 3 maart 1921, Pas. 1921, III, 129.

(39) Vr. Philippeville, 12 december 1957, J.J.P. 1958, 246.

(40) In een parlementaire vraag werd het probleem gesteld aan de Minister van Volksgezondheid door Senator Gheysen. Door de Minister werd vooropgesteld dat de privé-persoon, die tussenbeide zijn gekomen, hetzij voor het verlenen van de eerste verzorging, hetzij voor het vervoeren van een patient, zonder dat zij daartoe door de aangestelde van het Oproepcentrum 900 verzocht werden, zich, om de door hen gedane kosten terugbetaald te krijgen, rechtstreeks moeten wenden tot degene in wiens voordeel de hulpverlening geschiedde of tot diegenen die voor hem instaan, doch geen verhaal hebben tegen het Fonds voor Dringende geneeshkundige hulpverlening (Bulletin van Vragen en Antwoorden Senaat, 1964-1965, nr. 1, blz. 21; — zie ook A.P.R., Tw. Zaakwaarneming, nr. 43.)

(41) Rb. Brussel, 22 januari 1958, J.T. 1958, 203.

(42) Brussel, 20 januari 1956, J.T., 1956, 425 en 4 december 1956, J.T. 1957, 530.

(43) Dalcq, Nov., II, nr. 2658; — Vincent, Rev. Trim. Dr. Civ., 1939, 678; — noot onder Cass., 21 okt. 1965, Pas., 1966, I, 240; — evenwel anders: De Page, III, nr. 367; — Planiol et Ripert, VII, nr. 1092; — Savatier J.C.P., 1956, II, 9263.

(44) Luik, 2 maart 1967, J.T. 1967, 632.

(45) Rev. Adm. 1919, blz. 147 en 1924, blz. 421.

(46) Cass. 5 november en 16 december 1920, Rev. Adm. 1921, blz. 53 en 142.

(47) Limpens, o.c., blz. 75.

(48) Demogue, III, blz. 58; — Ducombeau, De la gestion d'affaires en droit administratif, blz. 66.

(49) Demogue, III, blz. 58.

(50) Ducombeau, o.c., blz. 79; — Demogue, o.c., blz. 58.

(51) Ducombeau, o.c., blz. 62.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 29 januari 1970.

Voorzitter: M. De Bersaques.
Raadsheer-verslaggever: M. Perrichon.
Advocaat-generaal: M. Colard.

Arbeidsduur en feestdagen. — Vakantiegeld. — Vordering van werknemer tegen verlofkas. — Verjaring.

Behoudens afwijkende bepaling gaat de termijn van de verjaring tot verval van een burgerlijke rechtsvordering in op het ogenblik dat de persoon te wiens voordele de rechtsvordering is ingesteld, ontvankelijk is om ze uit te oefenen.

Door het uitgangspunt van de termijn van een jaar, gesteld voor de verjaring van het verhaal van een werknemer tegen een verlofkas tot betaling van vakantiegeld gelijk te stellen met het uitgangspunt bepaald in het geval dat een strafvordering wordt ingesteld tegen de werkgever die het verschuldigde vakantiegeld niet betaalt, heeft de bestreden sententie de artikelen 24, lid 3, 59 en 65 van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de loonarbeiders geschonden.

Caisse Nationale Patronale pour les Congés payés dans l'industrie du bâtiment et des travaux publics
t./ Konieczko

Gelet op de bestreden sententie, op 7 januari 1969 gewezen door de Werkrechtersraad van beroep te Luik, kamer voor Werklieden;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 24, lid 3, 59, 65 van de wetten betreffende het jaarlijks verlof der loonarbeiders, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 9 maart 1951, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie de beslissing van de eerste rechter bevestigt die eiseres had veroordeeld om aan verweerder als vakantiegeld 1964 het bedrag van 4.459 frank te betalen, onder verwerping van het middel dat eiseres had afgeleid uit de verjaring, op grond dat « de wetgever heeft gewild dat de verjaring van de rechtsvordering tot betaling van het vakantiegeld van een werknemer tegen een kas onderworpen zou zijn aan dezelfde regeling inzake verjaring als de strafvordering ingesteld tegen de personen die een van de overtredingen omschreven in artikel 59 van voornoemd gecoördineerde wetten hebben begaan », dat artikel 65 van dezelfde wetten bepaalt dat « de strafvordering verjaart na een vol jaar, met ingang van de dag waarop de overtreding werd gepleegd en eraan toevoegt dat de in artikel 59, lid 1, omschreven overtredingen, namelijk het feit de vakantie niet toegestaan te hebben en het vakantiegeld niet te hebben betaald, voor de berekening van de verjaringstermijn als voortgezette misdrijven worden beschouwd », en dat door deze bepalingen aan te nemen « de wetgever inzonderheid wil dat de verjaring geen enkel bestanddeel van de overtreding dekt zolang de toestand van overtreding niet helemaal geëindigd is, dus dat ze niet loopt zolang het vakantiegeld niet ten volle betaald werd »,

terwijl artikel 24 van de gecoördineerde wetten van 9 maart 1951 niet naar artikel 59 maar naar artikel 65 verwijst; de bepalingen van artikel 65 die de in artikel 59, lid 1, bedoelde overtredingen als een voortgezet misdrijf

kwalificeren, niet van toepassing zijn op de niet-betaling van het vakantiegeld door de verlofkassen, daar deze niet-betaling geen overtreding is; de wetgever heeft gewild dat het uitgangspunt van de verjaring van de rechtsvordering van de werknemer tegen de verlofkas de dag is die volgt op het verstrijken van de termijn gedurende welke de vakantie moet worden genomen, zodat de bestreden sententie, door niettemin te beslissen dat de rechtsvordering van verweerder niet door verjaring vervallen was, de in het middel aangeduide bepalingen heeft geschonden;

Overwegende dat uit de bepalingen van de wetten betreffende het jaarlijks verlof van de loonarbeiders, gecoördineerd op 9 maart 1951, met name uit de vergelijking van de artikelen 24, 59 en 65, blijkt dat het feit aan de werknemers het verschuldigde vakantiegeld niet te betalen enkel ten opzichte van de werkgevers, hun aangestelden of lasthebbers is strafbaar gesteld en dat een dergelijk feit, ten laste van een verlofkas-schuldnaar, enkel aanleiding geeft tot een verhaal van de werknemer tegen haar; dat dit verhaal hoewel van burgerlijke aard, « verjaart binnen dezelfde termijn als de strafvordering », zijnde de termijn van een jaar bij artikel 65 gesteld voor alle ter zake omschreven overtredingen ten laste van de personen die de wet bepaalt en onder wie de verlofkassen niet voorkomen;

Overwegende dat uit deze bepalingen niet kan worden afgeleid dat de wetgever, buiten de vaststelling van de verjaringstermijn van het verhaal van de werknemer tegen de verlofkas, deze verjaring tot verval van een burgerlijke rechtsvordering zou hebben willen gelijkstellen met de verjaring van de strafvordering die, krachtens lid 1 van artikel 59, onder meer kan worden ingesteld tegen de werkgevers die het verschuldigde vakantiegeld niet betalen of het niet binnen de voorgeschreven termijn en volgens de reglementaire modaliteiten betalen, welke overtreding bij artikel 65, lid 2, voor de berekening van de verjaringstermijn van de strafvordering, als een voortgezet misdrijf wordt beschouwd;

Dat een soortgelijke gelijkstelling tot gevolg zou hebben dat, in tegenstelling met het voorwerp zelf van de bepaling van artikel 24, lid 3, van de gecoördineerde wetten, het verhaal van de werknemer tegen de verlofkas die het vakantiegeld niet heeft betaald, niet zou kunnen verjaren;

Overwegende dat, behoudens afwijkende bepaling, de termijn van de verjaring tot verval van een burgerlijke rechtsvordering ingaat op het ogenblik dat de persoon ten wiens voordele de rechtsvordering is ingesteld, ontvankelijk is om ze uit te oefenen;

Dat door het uitgangspunt van de termijn van een jaar gesteld voor de verjaring van het verhaal van verweerder tegen de eisende kas gelijk te stellen met het uitgangspunt bepaald in het geval dat een strafvordering wordt ingesteld tegen de werkgever die het verschuldigde vakantiegeld niet betaalt, de sententie de in het middel vermelde wetsbepalingen heeft geschonden;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt de bestreden sententie;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan opdat hierover door de feitenrechter zou worden beslist;

Verwijst de zaak naar de Werkrechtersraad van beroep te Namen, kamer voor werklieden.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 12 februari 1970.

Eerste voorzitter: M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever: M. Perrichot.
Advocaat-generaal: M. Delange.

Arbeidsovereenkomst (bediende). — Opzegging. — Vermelding van begin en duur van de termijn.

Hoewel het derde lid van art. 14 van de wetten betreffende het bediendencontract op straffe van nietigheid vereist dat in het geschrift dat moet worden betekend, het begin en de duur van de opzeggingstermijn wordt vermeld, sluit die bepaling niet uit dat de vermelding van het begin van de opzeggingstermijn impliciet kan voortvloeien uit de nauwkeurige vermelding van de duur van de opzeggingstermijn samen met die van de datum van het verstrijken ervan.

Coopération industrielle belge t./ Pacot.

Gelet op de bestreden sententie, op 23 april 1969 gewezen door de Werkrechtersraad van beroep te Brussel, kamer voor bedienden;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 14, inzonderheid lid 3, van de wetten betreffende het bediendencontract, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 20 juli 1955, en 97 van de Grondwet,

doordat, nu eiseres aan verweerder, haar bediende, bij aangetekende brief van 27 februari 1967 een opzegging had betekend luidende: « ... Het spijt ons dat wij u uw opzegging van zes maanden moeten geven overeenkomstig uw arbeidsovereenkomst voor bedienden van 17 juni 1966. Wij zullen dus wederkerig vrij zijn van alle wettelijke verplichtingen op 31 augustus 1967 eerstkomend... », de bestreden sententie beslist dat deze betekening niet beantwoordt aan de voorschriften van voornoemd artikel 14 en eiseres veroordeelt om aan verweerder een opzeggingsvergoeding van zes maanden wedde te betalen, op grond dat genoemd artikel 14 « duidelijk bepaalt dat de opzegging, op straffe van nietigheid, wordt betekend door de overhandiging aan de andere partij van een geschrift waarop het begin en de duur van de opzeggingstermijn vermeld zijn; ... dat een opzegging die geen melding maakt van de datum waarop de opzeggingstermijn ingaat nietig is en geen gevolg heeft...; ... dat het bestreden vonnis (dat wil zeggen het beroepen vonnis) derhalve van oordeel was, in strijd met de wetsbepalingen, dat de geldigheid van de opzegging diende erkend te worden, daar het begin er impliciet in vermeld was en er, derhalve, redelijk bij eiser geen twijfel kon blijven bestaan ».

terwijl voornoemd artikel 14 niet bepaalt in welke bevoordelingen het begin van de opzeggingstermijn moet worden aangegeven en, derhalve, een impliciete vermelding — namelijk die van de duur van de opzeggingstermijn en de datum van afloop ervan — die bij de bediende geen twijfel laat, volstaat opdat de betekening aan het vereiste van de wet zou beantwoorden, waaruit volgt dat door niet na te gaan of, zoals eiseres zulks in haar conclusie (cf 13de tot 17de overweging) heeft betoogd, de opzeggingsbrief van 27 februari 1967 op impliciete doch zekere wijze het begin van de opzeggingstermijn vermeldde, de bestreden sententie genoemd artikel 14 schendt en, in elk geval, niet behoorlijk met redenen is omkleed naar de eis van artikel 97 van de Grondwet;

Overwegende dat de bestreden sententie vaststelt dat eiseres, bij aangetekende brief van 27 februari 1967, aan

verweerder, haar bediende, volgende opzegging betekende: « Het spijt ons dat wij u uw opzegging van zes maanden moeten geven overeenkomstig onze arbeidsovereenkomst voor bedienden van 17 juni 1966. Wij zijn dus wederkerig vrij van elke wettelijke verplichting op 31 augustus 1967 eerstkomende »;

Overwegende dat, zoals de beroepen sententie het vaststelt, de aldus door eiseres betekende opzeggingstermijn, krachtens artikel 14, laatste lid, van de wetten betreffende het bediendencontract, pas kon beginnen op 1 april 1967 en dus niet vóór einde september 1967 kon verstrijken;

Overwegende dat, hoewel het derde lid van hetzelfde artikel uitdrukkelijk, op straffe van nietigheid, vereist dat in het geschrift dat moet worden betekend het begin en de duur van de opzeggingstermijn wordt vermeld, deze bepaling niet uitsluit dat de vermelding van het begin van de opzeggingstermijn impliciet kan voortvloeien uit de nauwkeurige vermelding van de duur van de opzeggingsstermijn samen met die van de datum van het verstrijken ervan;

Overwegende dat zodanige vermelding aan het vereiste van de wet voldoet voor zover ze duidelijk en ondubbelzinnig de juiste datum doet blijken waarop de partij die de opzegging geeft het begin ervan wil vaststellen, zodat de partij aan wie de betekening gedaan wordt kan oordelen, zonder dat ze, in feite, dienaangaande kon worden misleid, of de zaak voor het gerecht dient te worden gebracht om haar rechten te doen eerbiedigen;

Overwegende dat door hierop te steunen dat « een opzegging die geen melding maakt van de datum waarop de opzeggingstermijn ingaat, nietig en zonder gevolg is », de bestreden sententie derhalve haar beslissing niet wettelijk verantwoordt;

Dat aldus het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt de bestreden sententie;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan opdat hierover door de feitenrechter zou worden beslist;

Verwijst de zaak naar de werkrechtersraad van beroep te Namen, kamer voor bedienden.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

15e Kamer. — 18 maart 1969.

Voorzitter: M. Schilling C.J.
Raadsheren: MM. Stocquart R. en Ceulemans E.
Advocaat-Generaal: M. Blondeel W.
Advocaten: Mrs. Vermeersch, Van de Mert en Clerens-Stas.

I. NMBS. — Personeel. — Reglement. — Sociale verzekering. — Verhaal tegen derde aansprakelijke. — Toepassingsveld. — Gepensioneerde. — NMBS gerechtigd de terugbetaling te vorderen der geneeskundige kosten en overlijdingsvergoeding.

II. Strafzaken. — Verkeer. — Algemeen reglement. — Voetganger die in bebouwde kom oversteeft is een voorzienbare hindernis. — Verdeelde verantwoordelijkheid.

III. Burgerlijke aansprakelijkheid. — Morele schade. — Weduwe 100.000 fr.; Inwonende zoon: 25.000 fr.; niet inwonende dochter: 10.000 fr. — Geen morele schade voor de niet inwonende schoonzoon.

I. Vordering van de N.M.B.S. in terugbetaling van geneeskundige kosten en begrafenisvergoeding is ontvanke-lijk en gegrond.

II. Autobestuurder moet bij klaarlichte dag in een bebouwde kom op een rechte baan een voetganger, die oversteekt, kunnen ontwijken; voorzienbare hindernis; Hoge snelheden in bebouwde kom zijn uit den boze; voetganger dient eveneens voorzichtig te zijn en moet een naderende wagen, die hij ziet, laten voorgaan.

II. Morele schade voor weduwe van gepensioneerde werd vastgesteld op 100.000: voor de inwonende zoon: 25.000; voor de niet inwonende dochter: 10.000; voor niet inwonende schoonzoon: Nihil.

O.M., Wijckmans en An. en N.M.B.S. t./ De Haes.

Overwegende dat de beroepen tijdig en in de vereiste vormen werden ingesteld;

Overwegende dat het ongeval zich voordeed bij klaar daglicht; dat de baan helemaal recht is;

Overwegende dat de verklaring, onder eed vóór de onderzoeksrechter door Alphonse Fonteyn gedaan (stuk 13), van groot belang is; dat deze getuige aanstipt dat het slachtoffer betrekkelijk lang gewacht had alvorens over te steken; dat het overstapte met een gewone stap en in geen geval liep; dat getuige geen voertuig zag afkomen; dat het slachtoffer bijna de baan over was; dat de wagen van de aanrijder geen uitwijkingsmanoeuvre deed en zeer snel moet gereden hebben;

Overwegende dat er geen aanleiding bestaat om de waarachtigheid van deze nauwkeurige verklaring van een ooggetuige te betwifelen; dat de vaststellingen van de rijkswacht zijn gezegden komen staven betreffende de bijzonderheid dat geen uitwijkingsmanoeuvre werd gedaan (aanvankelijk p.v. stuk 2, geen rem- of slipspo- ren); dat blijkens het plan de aanrijding zich voordeed op de plaats door de getuige aangeduid;

Overwegende dat uit deze vaststellingen en uit dit getuigenis blijkt dat betichte een grove onvoorzichtigheid heeft begaan;

Overwegende immers dat bij klaar daglicht, op een rechte baan, betichte Julius Tobback heeft moeten zien oversteken; dat het oversteken door een voetganger een voorzienbare hindernis was, aangezien het ongeval zich in een bebouwde kom voordeed; dat waar er geen afgetekende overgangplaats voor voetgangers is, deze laatste toch ergens moeten kunnen oversteken;

dat het oversteken bijna voltooid was zodat de beweging van die voetganger van op grote afstand waar te nemen was; dat indien betichte aandachtig ware geweest hij had moeten bemerken dat het een bejaard persoon betrof en dat dienvolgens een grote voorzichtigheid geboden is;

dat zo in principie er geen snelheidsbeperking opgelegd werd, elke bestuurder steeds moet rijden met inachtneming van de plaatsgesteldheid en grote snelheden in bebouwde kommen uit den boze zijn;

dat betichte niets gedaan heeft om het ongeval te vermijden, geen remming, geen uitwijkingsmanoeuvre, alleen een overigens laattijdige verwittiging met zijn waarschuwingstoestel;

Overwegende dat bestuurders niet mogen bogen op een volledig prioriteitsrecht ten opzichte van voetgangers, doch in bebouwde kommen vooral, steeds voor ogen moeten hebben dat voetgangers niet altijd onberispelijk handelen, in 't bijzonder ouderlingen en kinderen;

Overwegende dat het feit ten laste van betichte gelegd mitsdien bewezen werd door het onderzoek vóór het Hof gedaan;

Overwegende dat de gevolgen van de onvoorzichtigheid van betichte zeer erg geweest zijn, nl. de brutale en

tragische dood van Julius Tobback; dat ontzag voor andermans leven een primordiale vereiste is van alle samenleving en aan het verstand van de autobestuurders moet gebracht worden dat, waar zij over zeer gevaarlijke tuigen beschikken, zij deze met voorzichtigheid moeten hanteren;

Overwegende dat de betichte zich bewust was van zijn onvoorzichtigheid ter wille van zijn overdreven snelheid vermits hij aan getuige Fonteyn antwoordde: «Ik heb genoeg geklaksoneerd, en ik kon hem niet meer mijden want anders zat ik langs de overkant met mijn voertuig tegen de huizen»;

dat een strenge straf zich dan ook opdringt;

Overwegende, op burgerlijk gebied, dat ook het slachtoffer schuld treft;

dat waar betichte de voetganger had moeten zien en de nodige voorzorgen nemen, het slachtoffer ook de auto had moeten zien naderen en hem moest laten doorgaan;

Overwegende dat zo het slachtoffer zich weliswaar kon vergissen wat de snelheid van de auto betreft, deze laatste op een rechte baan en bij klaarlichte dag toch, in elk geval, zichtbaar was;

dat de betichte voor 2/3 en het slachtoffer voor 1/3 aansprakelijk zijn voor de gevolgen van het ongeval;

Burgerlijke partij Regina Wijckmans, weduwe Tobback Julius.

Overwegende dat waar het slachtoffer en diens echtgenote een pensioen van 7.000 fr. per maand ontvingen, betichte terecht doet opmerken dat hiervan wel 3.000 fr. aan de onderhoud van het slachtoffer besteed werd;

dat in die omstandigheden niet bewezen werd dat door het verdwijnen van haar man, de burgerlijke partij enig inkomstenverlies zou geleden hebben.

Overwegende dat voor de uitgaven een som van 12.035 fr. billijk en verantwoord is; dat de burgerlijke partij er terdege rekening mede houdt dat sommige van de uitgaven vervroegde uitgaven uitmaken;

dat waar echter 7.273 fr. voor de begrafenis-kosten door de burgerlijke partij N.M.B.S. betaald werden, aan de burgerlijke partij Wwe Tobback uiteindelijk toekomt: $12.035 \text{ fr.} - \min 7.273 \text{ fr.} = 4.762 \text{ fr.} \times \frac{2}{3} = 3.174 \text{ fr.}$

Overwegende dat de morele schade van de weduwe billijk op $100.000 \text{ fr.} \times \frac{2}{3} = 66.666 \text{ fr.}$ dient geraamd te worden;

Overwegende ten aanzien van de schade ex haerede, dat uit het verslag van wetsdokter Louveaux (kaft verslagen van deskundigen) blijkt dat het slachtoffer bewust was toen het in het ziekenhuis opgenomen werd en dat het erin toestemde berecht te worden; dat de schade billijk op $15.000 \text{ fr.} \times \frac{2}{3} = 10.000 \text{ fr.}$ geraamd wordt;

Burgerlijke partij August Tobback.

Overwegende dat aan deze inwonende zoon een som van $25.000 \text{ fr.} \times \frac{2}{3} = 16.666 \text{ fr.}$ toekomt;

Burgerlijke partij Mathilde Tobback:

Overwegende dat aan deze niet inwonende dochter een som van $10.000 \text{ fr.} \times \frac{2}{3} = 6.666 \text{ fr.}$ toekomt;

Burgerlijke partij Frans Denuite:

Overwegende dat deze niet inwonende schoonzoon geen recht heeft op schadevergoeding;

Burgerlijke partij de N.M.B.S.:

Overwegende dat aan deze burgerlijke partij toekomt:

2.353 fr. $\times 2/3 = 1.568$ fr., wegens geneeskundige kosten
en 7.273 fr. $\times 2/3 = 4.848$ fr., wegens begrafeniskosten;

Om deze beweegredenen.

Het Hof,

rechtdoende op tegenspraak,

gezien art. 24 der wet van 15 juni 1935; art. 140 wet 18-6-1869, gewijzigd art. 2 wet 4-9-1891; artt. 38, 40, 44, 45, 418 en 419 van het strafwetboek; art. 1 wet 5-3-1952; artt. 3 en 4 wet 17-4-1878; artt. 1382 en 1383 van het burgerlijk wetboek; artt. 2 - 7 § 1 - 1° en 2 - 9 der wet van 1-8-1899, gewijzigd door de wet van 15-4-1958; art. 4 wet 1-8-1963, vervangende art. 214 wet 1-8-1899; art. 1 en 2 K.B. 3 mei 1965; art. 1 K.B. 4-5-1965;

gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artt. 66, 162, 194 en 211 van het wetboek van strafvordering;

ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid;
ontvangt de beroepen;
doet het bestreden vonnis te niet,
hervormende,

op strafgebied:

verklaart met eenparigheid van stemmen de beklaagde De Haes Paul Louis schuldig aan het feit hem ten laste gelegd:

veroordeelt hem mitsdien tot een hoofdgevangenisstraf van 6 maanden en een geldboete van 100 fr.

en het ongeval te wijten zijnde aan het persoonlijk toedoen van de beklaagde, verklaart hem vervallen gedurende een termijn van 2 jaar van het recht de voertuigen met eigen beweegkracht te besturen vermeld onder de categorieën A tot en met F van het Koninklijk Besluit van 3 mei 1965;

zegt dat voormelde geldboete zal vermeerderd worden met 190 décimes en derwijze gebracht op 2.000 fr.; boete die bij gebreke aan betaling binnen de wettelijke termijn kan vervangen worden door een gevangenisstraf van 1 maand;

veroordeelt beklaagde tot de kosten van beide aanleggen gerezen op de publieke vordering, bedragende in het totaal de som van 1.400 fr.

Op burgerlijk gebied:

veroordeelt beklaagde De Haes Paul om aan de burgerlijke partijen te betalen ten titel van schadevergoeding:

1.) Regina Wijckmans, weduwe Tobback Julius:

de som van 79.840 fr. (3.174 + 66.666 fr. + 10.000 fr.), met de vergoedende interesten van de dag af der uitgaven op de uitbetaalde sommen en op de andere posten van de dag af van het ongeval, met de gerechtelijke interesten van de dag af van het vonnis, en de kosten van beide aanleggen;

2.) August Tobback:

de som van 16.666 fr., te vermeerderen met de vergoedende interesten van de dag af van het ongeval, de gerechtelijke interesten van de dag af van het vonnis, en de kosten van beide aanleggen;

3.) Mathilde Tobback:

de som van 6.666 fr., te vermeerderen met de vergoedende interesten van de dag af van het ongeval, de ge-

rechtelijke interesten van de dag af van het vonnis, en de kosten van beide aanleggen;

4.) De Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen:

het bedrag van 6.416 fr. te vermeerderen met de vergoedende interesten van de dag af der uitgaven, de gerechtelijke interesten van de dag af van het vonnis, en de kosten van beide aanleggen;

5.) Frans Denutte:

wijst de eis van deze burgerlijke partij af als ongegrond en laat haar de kosten van beide aanleggen gerezen op haar vordering...

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 17 september 1969.

Voorzitter: M. Stocquart.

Raadsheren: M. M. de Smedt en Blockx.

Advocaat-generaal: M. van Honsté.

Advocaten: Mrs. Huybens en Hubrechts.

Schade en schadeloosstelling. — Onopzettelijk doden. — Schade voor de rechthebbenden. — Verlies van het bedrijfsinkomen van het slachtoffer. — Berekening. — Brutobedrag van de inkomsten. — Onkosten.

De vermogensschade die voor de weduwe voortvloeit uit het verlies van de beroepsinkomsten van haar echtgenoot, die bij een verkeersongeval om het leven gekomen is, bestaat in de derving van het deel van de beroepsinkomsten waaruit zij een eigen voordeel trok.

Nu enerzijds de belastingen die de weduwe zal te dragen hebben op de haar verleende vergoeding, overeenkomstig art. 92, 1° en 2°, van de gecoördineerde wetten op de belastingen en art. 57 van het K.B. van 4 maart 1965, de belastingheffing benaderen waaraan het slachtoffer zou onderworpen zijn indien het zijn beroep was blijven uitoefenen, en anderzijds de beroepsinkomsten van de werknemers worden aangevuld met voordelen opgeleverd door de sociale bijdragen zowel door de werkgever als door de werknemer betaald en deze voordelen in aanraking moeten komen ter bepaling van een rechtmatige vergoeding daar ook de gezinsleden van het slachtoffer die sociale voordelen genieten, moet het brutoloon aanvaard worden als grondslag voor de berekening van de vermogensschade.

De bewering dat een bedrag voor onkosten dient afgetrokken te worden, vindt geen steun in de elementen van de zaak en het is overigens niet uitgesloten dat onkosten ten dele tot voordeel strekten van het slachtoffer, een handelsreiziger, waarvan de weerklank te vinden is in de aftrek wegens persoonlijk onderhoud van het slachtoffer.

Boutet t./Verboomen e.a.

Overwegende dat het beroep alleen ingesteld tegen de beschikkingen van het vonnis op burgerlijk gebied, en enkel voor wat betreft de eis van Boutet Isabella, in eigen naam en qualitate qua, ontvankelijk is naar vorm en tijd; dat het incidenteel beroep eveneens regelmatig is; Overwegende dat het toekennen van een bedrag van 11.922 frank voor begrafeniskosten gerechtvaardigd blijkt, daar deze in casu niet als een vervroegde uitgave dienen beschouwd te worden; de burgerlijke partij 6 jaar en

5 maand ouder zijnde dan de overledene;

Overwegende dat de som van 3.000 frank voor morele schade van het slachtoffer in de gegeven omstandigheden billijk is;

Overwegende dat de vermogensschade die voor de weduwe voortvloeit uit het verlies aan beroepsinkomsten van haar echtgenoot, bestaat in de derving van het deel van de beroepsinkomsten waaruit zij eigen voordeel trok;

Overwegende dat de belastingen die de rechthebbende weduwe zal te dragen hebben op de haar verleende vergoeding, overeenkomstig art. 92, 1° & 2° der samengeorde wetten over de belastingen en art. 57 K.B. 4. 3. 1965, de belastingheffing benaderen die het slachtoffer zou onderstaan hebben ware hij zijn beroep blijven uitoefenen;

Overwegende dat aan de andere kant, de beroepsinkomsten van de werknemers worden aangevuld met voordelen opgeleverd door de maatschappelijke bijdragen zowel door de werkgever als door de werknemer betaald; dat deze voordelen in aanmerking komen ter bepaling van een rechtmatige vergoeding vermits ook de gezinsleden van het slachtoffer genieten van die sociale voordelen;

Overwegende dat alhoewel de belastingaanslagen en het uittreksel uit de bevolkingsregister door de burgerlijke partij Boutet Isabelle overgelegd deze als onderwijzers opgeven, er niet wordt aangevoerd dat zij een eigen inkomen genoot gepaard met maatschappelijke voordelen;

Dat daarvan trouwens geen aanwijzing voorhanden is in de bundel;

Overwegende dat ter zake het brutoloon moet aanvaard worden als grondslag voor de berekening van de vermogensschade;

Overwegende dat de bezoldiging van A. Dubois, overleden op 14 december 1967, 15 dagen na het ongeval, een som van 273.980 frank heeft bedragen in 1967, luidens attest, hetzij aldus voor 11 maanden behoudens ten opzichte van de vaste bezoldiging die tot de dag van het overlijden werd uitgekeerd;

Dat in deze voege aan te nemen is dat voor het gans jaar het bruto inkomen 300.000 fr. zou bedragen hebben, hetgeen overigens overeenstemt met het gemiddeld inkomen van de drie laatste jaren;

Overwegende dat de veronderstelling van de verwezene en zijn burgerlijk verantwoordelijke partij dat er op grond van de fiscale aanslag, 76.000 fr. onkosten dienen afgetrokken van het bruto-inkomen dat op 312.552 fr. was geraamd, geen steun vindt in de behandeling der zaak;

Dat overigens niet uitgesloten is dat onkosten ten dele tot voordeel strekken van een handelsreiziger, zoals eten en drank onderweg waarvan de weerklink in het geding te vinden is in de aftrok wegens persoonlijk onderhoud van het slachtoffer;

Overwegende dat gelet op de samenstelling van het gezin A. Dubois, er terecht besloten is geworden een derde deel van het inkomen af te houden voor eigen onderhoud van vijf het slachtoffer;

Overwegende dat voor het berekenen van de vergoeding er ten onrechte wordt verwezen naar de tabellen Levie onder de bewering dat deze toch een juistere basis voor de kapitalisatie vormen, dan wanneer de vergoeding dient bepaald op de dag van het ontstaan der schade, in casu de overlijdensdatum op dewelke een lucratieve overlevingsduur van 20 jaar en 2 maanden was te voorzien;

Dat de inaanmerkingkomende vermenigvuldiger aldus te stellen is op 13, 075;

Dat de vergoeding derhalve neer komt op 2.615.000 fr. (200.000 x 13,075) waarvan af te houden 1.012.806 fr. naar de eensluidende opgaven van de partijen, som welke reeds door de verzekering werd uitbetaald;

Overwegende dat de morele schade van de burgerlijke partij in eigen naam billijk geschat wordt op 125.000 fr.;

Dat de schating van 60.000 fr. voor ieder der minderjarige kinderen en door de burgerlijke partij aanvaard, eveneens dient bijgetreden;

*Om die redenen,
Het Hof,*

Rechtdoende op tegenspraak binnen de perken van het beroep;

Gezien artikelen:

211 van het wetboek van strafvordering; 24 der wet van 15 juni 1935; 3 en 4 der wet van 17 april 1878; 1382 van het burgerlijk wetboek;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald;

ter zitting door de Heer Voorzitter aangeduid;

Alle andere conclusies als irrelevant van de hand wijzende,

Ontvangt de beroepen;

Bevestigt het bestreden vonnis met deze enkele wijziging dat de som die nog toegekend wordt aan Boutet Isabelle, in eigen naam, herleid wordt op 1.727.194 frank. (2.615.000 - 1.012.806 = 1.602.194 + 125.000); dat de sommen van 60.000 fr. en 60.000 fr. toegekend aan ieder der minderjarige kinderen zullen geplaatst worden op een spaarboekje van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en er zullen blijven tot de meerderjarigheid van de kinderen.

Veroordeelt beklaagde en civielrechtelijk aansprakelijke gezamenlijk tot de kosten in beroep.

NOOT. — Zie Cass. 25 november 1968, R.W. 1968-69, 1318 en Cass. 10 juni 1968, Arr. Cass. 1968, 1225, Pas. 1968, I, 1157. Verg. Cass. 16 september 1968, R.W. 1968-69, 983.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT.

3e Kamer. — 10 juni 1969.

Voorzitter: M. Soetaert.

O. M.: M. Ingels.

Advocaten: Mrs. Storme en Fazzi.

Kleine nalatenschappen. — Recht van overname naar schatting door een 15 jaar oud vonnis toegekend aan vier deelgenoten gezamenlijk, op grond van aanwijzing bij meerderheid. — Vonnis niet uitgevoerd. — Afstand van recht? — Thans volharding van één der vier deelgenoten terwijl drie anderen van het recht tot overname hebben afgezien. — Nieuwe aanwijzing bij meerderheid vereist. — Nieuwe schatting noodzakelijk naar de waarde op het ogenblik van de overname.

Vier erfgenamen hebben van de Rechtbank een vonnis bekomen waardoor hun akte verleend wordt dat zij met bewilliging van hun medeverweerders, die de meerderheid der belangen verenigden een onroerend goed willen overnemen op grond van de bepalingen der wet op de kleine nalatenschappen, aan de waarde van dit onroerend goed bepaald volgens deskundig verslag.

Dit vonnis, geveld in 1953 werd gedurende 15 jaar niet uitgevoerd. Sedertdien is één van de kandidaat-overnemers overleden, 2 van hen hebben de hoeve verlaten terwijl de laatste de overnemingsprijs niet betaald heeft en nimmer de procedure verder heeft doorgedreven.

Er werd nooit aanmaning gedaan het vonnis uit te voeren. Er kan niet met zekerheid worden afgeleid uit vaststaande feiten dat werd afgezien van het recht tot overname.

Gelet op de persoonlijke aard van het recht tot overname moet bij elke wijziging in de personen die geza-

menlijk vernemen opnieuw de uitdrukkelijke toestemming bekomen worden van de meerderheid der belangen.

De overname kan thans niet meer geschieden op grond van schatting die 15 jaar geleden plaats had, doch op grond van de waarde op het ogenblik der overname.

Cocquyt en cs t./ Cocquyt en cs.

Gehoord partijen in hun middelen en conclusies ;

Gehoord ter openbare terechtzitting de Heer Joseph Ingels, Eerste-Substituut-Procureur des Konings, in zijn advies ;

Gezien de stukken ;

Gelet op de vonnissen van deze rechtbank (eerste kamer) van 7.10.1953, 18.11.1953 en 20.12.1956 en de presidiale beschikking in kort geding van 27.4.1963 ;

Overwegende dat deze rechtbank bij het reeds vermelde vonnis van 18.11.1953 aan de partijen Cocquyt Aimé, Yvonne, Leonce en (+) Emiel akte heeft verleend dat zij, met bewilliging van hun medeverweerders, die de meerderheid der belangen verenigden, het tot de boedel behorende onroerend goed willen overnemen op grond van artikel 4, wet 16 mei 1900 en bij het reeds vermelde vonnis van 20.12.1963 de waarde van dat onroerend goed, overeenkomstig het deskundig verslag, heeft vastgesteld op 254.690 frank, met inbegrip van prijszij en tronken ;

Overwegende dat een der vier kandidaat-overnemers, Emiel Cocquyt, op 24.5.1958 overleden is, waardoor, ingevolge de niet betwiste beschikkingen van zijn eigenhandig testament van 21.2.1951, in bewaring gegeven bij notaris Goeminne te Aalter bij akte 18.6.1958, zijn nalatenschap, naar de niet tegengesproken interpretatie van verweerders, is toegekomen aan de partijen Cocquyt Aimé en Yvonne, die het geding in hoedanigheid van algemene rechtsopvolgers van wijlen Emiel Cocquyt verklaren te hervatten ;

Overwegende dat twee andere overnemers gehuwd zijn en de hoeve hebben verlaten ;

Overwegende dat eisers stellen dat de kandidaat-overnemers van hun recht tot overneming vervallen zijn, vermits één van hen is overleden, twee van hen de hoeve hebben verlaten en ten slotte de laatste sinds 1965 de overnemingsprijs niet heeft betaald, nimmer de procedure verder heeft vervolgd en ten slotte grond van de hoeve aan derden heeft verpacht ; redenen waarom zij thans de veiling van het goed vorderen benevens een vergoeding van 80.000 fr. te betalen door Aimé Cocquyt wegens gebruik van het goed vanaf 5.10.1952 tot oktober 1968 ;

Overwegende dat verweerders hierop antwoorden dat eisers het vonnis van 18.11.1953, dat de overname toestond en de veiling verwierp, hebben aanvaard, vermits zij het nog bij exploit van 20.2.1967 hebben doen betekenen, voorts dat de kandidaat-overnemers nooit opgeroepen zijn om voor de notaris te verschijnen om de akte van overneming te ondertekenen, doch integendeel tevergeefs getracht hebben de prijs te betalen. hetgeen evenwel om redenen van procedure onmogelijk werd door het wegvalen van drie overnemers. door de weigering van eisers om het geld te aanvaarden en door het ontslag van notaris Voet, die de niet-verschijnende partijen moest vertegenwoordigen ;

Overwegende dat eerste verweerder Aimé Cocquyt zich bereid verklaart de overname alleen en voor het geheel te doen op grond van de door de rechtbank in 1965 bepaalde waarde en een gebruiksvergoeding te betalen beperkt tot vijf jaren, daar hij het overige als verjaard beschouwt ;

Overwegende dat het vaststaat dat de verweerders Cocquyt Yvonne en Leonce van de overneming hebben afgezien ; dat het recht tot overneming van Cocquyt Emiel niet op zijn rechtsopvolgers is overgegaan. daar het door de wet intuitu personae is verleend (Cass. 6.11.1947. Pas. 1947, 1.4.67 ; De Zegher in A.P.R., Kleine nalatenschappen. nr. 96) ;

Overwegende dat eisers niet bewijzen dat Aimé Cocquyt gronden van de over te nemen hoeve heeft verpacht ; dat uit de overgelegde stukken weliswaar blijkt dat de kandidaat-overnemers in 1963 besloten hadden de exploitatie te staken. vermits zij de veiling hadden laten aankondigen van de (door hen op 24.12.1949 van moeder gekochte) vee-stapel en van het landbouwgereedschap, doch ook dat zij van dit voornemen hebben afgezien op vordering in kort geding van eisers. zoals uit de presidiale beschikking van 27.4.1963 blijkt. terwijl eisers dit voorval thans niet inroepen ;

Overwegende dat geen van beide kampen het andere formeel blijkt te hebben aangemaand om het vonnis uit te voeren, noch vóór oktober 1968 de procedure voor de rechtbank heeft voortgezet ; dat Yvonne en Leonce Cocquyt een onderhandse verklaring hebben ondertekend waarbij zij bevestigen dat hun aandeel in de bekleding der hoeve hun door Aimé Cocquyt is uitgekeerd ;

Overwegende dat uit de vaststaande feiten in elk geval niet met zekerheid kan worden afgeleid dat Aimé Cocquyt van de exploitatie van de hoeve of van zijn recht tot overneming heeft afgezien ;

Overwegende dat, gelet op de persoonlijke aard van het recht tot overneming, elke wijziging in de personen die gezamenlijk overnemen op aanwijziging door de meerderheid der belangen, opnieuw de uitdrukkelijke toestemming behoeft van de meerderheid der belangen ; dat dit vereiste ter zake vervuld is blijkens de conclusies van verweerders, die allen met de overneming voor het geheel door Aimé Cocquyt alleen instemmen ;

Overwegende echter dat Aimé Cocquyt tot nogtoe volhardt in de overneming op grond van de bij het vonnis van 20.12.1956 vastgestelde waarde ;

Overwegende dat dit vonnis weliswaar de waarde van de over te nemen goederen op onaanvechtbare wijze heeft bepaald, vermits het voor verzet noch hoger beroep vatbaar was (oud art. 5, wet 16 mei 1900), doch enkel voor zover de overneming voltrokken werd vooraleer die waarde op aanmerkelijke wijze veranderde ;

Overwegende dat elke verdeling immers de gelijkheid tussen de deelgenoten moet in acht nemen en derhalve steeds geschiedt op grond van de waarde van de boedelgoederen op het ogenblik van de verdeling (art. 890 B.W. ; R.P.D.B., Tw. Successions, nr. 890 en ref.) ; dat ook de overneming, als verdelingsverrichting, of verrichting die aan de verdeling voorafgaat, moet geschieden op grond van de waarde op het ogenblik van de overneming ;

Overwegende dat het vonnis dat de overneming toestaat op grond van de waarde die het bepaalt, derhalve uit zijn aard zelf, wat die waarde betreft, zijn betekenis verliest, wanneer de overneming niet geschiedt voordat de waarde van de goederen aanzienlijk is gewijzigd ;

Overwegende dat verweerders tevergeefs voorhouden dat eisers door de betekening van het vonnis van 20.12.1956 (bij exploit van 20.2.1967) in dit vonnis en derhalve in de daardoor bepaalde waarde hebben berust, nu dit exploit een eenvoudige kennisgeving blijkt te zijn, die onder voorbehoud van alle rechten is gedaan ;

Overwegende dat Aimé Cocquyt — en de andere kandidaat-overnemers zolang zij de hoeve gebruikten — ten slotte ook vergoeding verschuldigd zijn aan de boedel van de door hen genoten vruchten ; dat de vijfjarige verjaring ter zake geen toepassing vindt (verg. F. Levie, Le Rapport des dettes, blz. 190 ; De Page, IX, nr. 1033, B ; R.P.D.R., Tw Successions, nr. 2353-2355 ; Gent, 5.12.1955, Rechtsk. Weekblad 1955-56, kol. 1817) ;

Overwegende dat zij bij gebreke van afgifte van de vruchten vergoeding verschuldigd zijn op grond van de pachtwaarden, die bij voorkeur samen met de waarde van het over te nemen eigendom moet worden geschat ;

*Op deze gronden,
de Rechtbank,*

Gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken ;

Verklaart het geding hervat door de algemene rechtsopvolgers van wijlen Emiel Cocquyt ;

Alle andere conclusies van de hand wijzende ;

Acht Cocquyt Aimé niet vervallen van zijn recht tot overneming, noch eisers van hun recht om de veiling of een nieuwe schatting van de over te nemen goederen te vragen ;

Verleent verweerders akte dat zij met de overneming door Aimé Cocquyt instemmen en stelt vast dat deze aldus door de meerderheid der belangen aangewezen blijft ;

Zegt dat de rechtbank de waarde van de over te nemen goederen vast zal bepalen nadat zij zijn bezichtigd en geschat door de heer Deryckere, notaris te Lotenhulle, met inachtneming van de voorschriften van de wet van 16 mei 1900 ;

Geeft dezelfde notaris opdracht in zijn met redenen omkleed en schriftelijk onder ede bevestigd verslag de rechtbank te adviseren omtrent de door Aimé Cocquyt en de andere belanghebbende verweerders aan de boedel verschuldigde vergoeding wegens gebruik van de hoeve van oktober 1952 tot de dag der overneming ;

Bepaalt dat de deskundige voor de rechter zal verschijnen op dinsdag 24 juni 1969 te 9 uur ten einde de voorgescreven eed af te leggen en dag en uur van de verichtingen te bepalen ;

Verstaat dat partijen door de griffier bij aangetekende brief zullen worden opgeroepen ;

Wijst notaris Rudy Pauwels ter standplaats Deinze aan ter vervanging van notaris Voet en met dezelfde opdracht ;

Laat de kosten voor rekening van de boedel ;

Reserveert de verdere kosten, waaronder die van de schatting ;

Staat de voorlopige tenuitvoerlegging van het vonnis toe niettegenstaande voorziening en zonder zekerheidstelling ;

Verwijst de zaak naar de algemene rol.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN.

5e Kamer. — 12 februari 1970.

Enig Rechter : H. Carsau.

Substituut-prokureur des Konings : R. Kinart.

Advocaten : Mrs. Vermynen, loco Vander Straeten,

Van de Vorst, Verschuieren en Callewaert

Brandbestrijding. — Kostprijs der blussingswerken. — Dekreet van 16 en 24 augustus 1790. — Ratio legis. — Uitsluitend belang.

De kostprijs der blussingswerken ingevolge brandbestrijding valt principieel, en zulks krachtens het dekreet van 16 en 24 augustus 1790, ten laste van de gemeente op wier grondgebied de brand diende bestreden. Dit beginsel dient toegepast, ook wanneer diende beroep gedaan op het brandweerkorps van een andere gemeente voor zover althans de eigen middelen hiertoe niet volstonden.

Indien evenwel de blussingswerken uitsluitend geschieden in het belang van de geteisterde, en dus niet ter vrijwaring van de levens en de goederen van de andere inwoners van de gemeente, dan is het billijk dat de kostprijs door de geteisterde zelf betaald wordt.

Stad A. t./ Belgische Staat (Ministerie van Landsverdediging) en t./Gemeente H.

Gezien de stukken van het dossier van de Rechtspleging ;
Gelet op de taalwet van 15 juni 1935 art. 2, 34, 35, 36, 37 en 41 ;

Gehoord partijen in hun middelen en conclusies ;

Overwegende dat de eis voor doel heeft betaling te bekomen van een bedrag van 210.090 fr., zijnde de kostprijs voor de blussingswerken door de brandweer van de Stad Antwerpen uitgevoerd op 16 en 17 mei 1967 ter bestrijding van een brand, op 17 mei 1967 uitgebroken in de kazerne Sint-Bernardus te Hemiksem, toebehorende aan het Belgisch leger ;

Overwegende dat de hoofdeis van de stad Antwerpen gericht is, zowel tegen de gemeente Hemiksem als tegen de Belgische Staat terwijl de gemeente Hemiksem bij tegeneis de Belgische Staat in vrijwaring roept ;

Overwegende dat uit de voorgebrachte elementen en documenten blijkt dat, nadat het gebleken was dat het brandweerkorps van de gemeente Hemiksem, dat onmiddellijk met de bestrijding van de brand begonnen was, over onvoldoende materieel en manschappen beschikte om alleen de brand te bestrijden, majoor D., bevelhebber van de kazerne beroep heeft gedaan op het brandweerkorps van de stad Antwerpen ; dat hij dan ook een formulier model B heeft ondertekend, houdende de verbintenis de kostprijs van de blussingswerken te betalen ;

Dat het verder blijkt dat ook de burgemeester der gemeente Hemiksem, B. Fr., een zelfde formulier ondertekende ;

Overwegende dat een konstante rechtsleer, hierbij steunend op de termen van de wet van 16 en 24 augustus 1790, aanvaardt dat het tot de taak van de gemeente behoort de brand op haar grondgebied te bestrijden, ook al dient beroep gedaan te worden op het brandweerkorps van een andere gemeente wanneer haar eigen middelen hiertoe niet volstaan ; dat de brand immers niet bestreden wordt in het uitsluitend belang van de geteisterde maar ook van de andere inwoners ;

Dat aldus in principe de gemeente Hemiksem zou gehouden zijn de blussingskosten aan de Stad Antwerpen te betalen ;

Overwegende dat de verbintenis van de geteisterde die op een brandweerkorps van een andere gemeente beroep doet, tot betaling van de blussingswerken aan dit principieel afbreuk zou doen zo het blijken mocht dat hij zonder noodzaak op het vreemde brandweerkorps beroep zou hebben gedaan ;

Overwegende dat zulks ter zake niet het geval is ; dat het niet betwist wordt en het niet kan betwist worden dat het noodzakelijk was de hulp van het brandweerkorps van de gemeente Antwerpen in te roepen ;

Overwegende evenwel dat ter zake de blussingswerken uitsluitend geschieden in het belang van de Belgische Staat en niet ter vrijwaring van levens en goederen van de inwoners van de gemeente Hemiksem ; dat uit het bijgevoegde plan mag afgeleid worden dat er inderdaad geen gevaar bestond voor de levens en goederen van de inwoners der gemeente Hemiksem ;

Dat het in de gegeven omstandigheden billijk voorkomt de blussingskosten te doen betalen door degene in wiens uitsluitend voordeel zij zijn geschied, d.i. in casu de Belgische Staat ;

Overwegende dat de Belgische Staat de aangerekende kostprijs niet betwist ; dat hij ten andere zelf voorhoudt dat al de gepresteerde diensten van het brandweerkorps van de Stad Antwerpen noodzakelijk waren, wat ten andere naar behoren uit de documenten blijkt, daar, na het vertrek van het Antwerps brandweerkorps het brandweerkorps van de gemeente Hemiksem nog verder de bestrij-

ding van kleinere brandhaarden en de nablussingswerken heeft moeten voortzetten;

Overwegende dat de overige argumenten zonder nut zijn geworden;

Overwegende dat aldus de hoofdeis tegen de Belgische Staat gegrond is waardoor de eis in vrijwaring ongegrond wordt;

Om deze redenen,

de Rechtbank,

Gehoord in openbare zitting van 20 januari 1970 het gedeeltelijk strijdig advies van de Heer R. Kinart, Substituut van de Procureur des Konings;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en strijdige conclusies verwerpend;

Verklaart de hoofdeis van Stad Antwerpen tegen de Belgische Staat ontvankelijk en gegrond. Veroordeelt dienvolgens de Belgische Staat tot betaling aan hoofdeisers van tweehonderd en tienduizend en negentig frank (210.090 fr.), vermeerderd met de verwijlinteresten vanaf 26 juli 1967 en met de gerechtelijke interesten;

Veroordeelt de Belgische Staat tot de kosten, belopende aan de zijde van de Stad Antwerpen op 4.112 fr. en aan de zijde van de gemeente Hemiksem tot heden niet begroot;

Verklaart de hoofdeis tegen de gemeente Hemiksem ontvankelijk doch ongegrond. Stelt haar buiten zake zonder kosten;

Verklaart de tegeneis in vrijwaring van de gemeente Hemiksem tegen de Belgische Staat ontvankelijk doch ongegrond. Wijst hem af.

Veroordeelt eiseres op tegeneis tot de kosten van de tegeneis tot heden niet begroot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

Kortgeding. — 21 mei 1970.

Voorzitter: M. Croonen.

Op. Min.: M. Tilman.

Advocaten: Mrs. J. Lens en R. Victor.

Echtscheiding. — Hoede over de kinderen. — Tegeneis gevonnist, hoofdeis nog hangende. — Onbevoegdheid van de voorzitter in kortgeding te beslissen over de hoede over de kinderen of over het bezoeksrecht.

Voorheen werd door de rechtspraak aanvaard dat ofschoon de echtscheiding was uitgesproken en overgeschreven ten voordele van één der echtgenoten, terwijl de vordering van de andere echtgenoot nog hangende was, de Voorzitter in Kortgeding bevoegd bleef om krachtens art. 268 B.W. verder kennis te nemen van de voorlopige maatregelen betreffende de bewaking van de gemeenschappelijke minderjarige kinderen en de uitoefening van het recht van bezoek, waarover geen einduitspraak ten gronde is kunnen geschieden.

Het nieuw art. 302 B.W. zoals gewijzigd door de wet van 8 april 1965, art. 16, laat echter deze rechtspraak niet meer toe.

De vroegere rechtspraak die de verlenging van de bevoegdheid van de rechter in kortgeding aanvaardde, wanneer er ten gronde geen uitspraak werd gedaan in verband met de bewaking van de kinderen, berustte op de reden dat alsdan hun lot onzeker was. Dit is thans niet meer het geval daar na het vonnis dat over de grond van de vordering tot echtscheiding een eindbeslissing velt, het beheer over de kinderen toekomt aan die echtgenoot die het krachtens een gemeen akkoord

tussen partijen, behoorlijk bekrachtigd, of krachtens een beslissing van de rechter in kortgeding, heeft verkregen en, bij gebreke aan overeenkomst of bevelschrift, aan de echtgenoot in wiens voordeel de echtscheiding werd toegestaan, zodat, door de overschrijving ervan, het beheer over de kinderen, in elk geval wettig geregeld is, onverschillig of er al dan niet in dit verband een eindbeslissing is tussengekomen van de rechter ten gronde.

De voorzitter zetelende in Kortgeding, is dan ook onbevoegd om te oordelen over een vraag tot wijziging van de voorlopige maatregelen betreffende de hoede over en het bezoeksrecht aan de kinderen.

Lens t./Van Asbroeck.

Aangezien Lens Gregorius bij geregistreerd exploit van gerechtsdeurwaarder Roland De Cocq te Heist op den Berg dd. 12 maart 1970 de verweerster, zijn echtgenote, in kortgeding liet dagvaarden teneinde te horen bevelen dat het bezoeksrecht van verweerster ten overstaan van het kind van partijen nl. Lens Martine Marie Angèle, geboren op 18 november 1959 zal herleid zijn tot een enkel bezoek per maand op een zondag van 11 tot 18 uur mits de verplichting voor verweerster het kind bij eiser af te halen en voor deze laatste het terug te halen;

Aangezien verweerster bij verzoekschrift van 5 december 1966 een vordering tot echtscheiding instelde wegens bepaalde oorzaak; dat eiser voor de Rechtbank ten gronde een tegenvordering formuleerde, tegenvordering die bij vonnis van 7 december 1967 werd ingewilligd, terwijl verweerster, eiseres in de hoofdeis, toegelaten werd tot het bewijs door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, van bepaalde feiten gekwoteerd van 1 tot 8;

Aangezien door de elementen der zaak ten genoegen van recht bewezen is dat het vonnis waarbij de echtscheiding werd uitgesproken ten voordele van eiser Lens definitief is geworden en de echtscheiding voltrokken werd door de overschrijving in de registers van de burgerlijke stand van Putte;

Dat naar aanleiding van bedoeld geding tot echtscheiding, tussen partijen geen overeenkomst tot stand kwam in verband met het beheer over het kind geboren uit hun huwelijk, ook geen voorlopige maatregelen werden bevolen krachtens artikel 268 B.W.;

Aangezien tussen partijen voorheen nog een geding tot echtscheiding wegens bepaalde oorzaak werd gevoerd, op verzoek van huidige verweerster, doch de vordering bij vonnis dezer Rechtbank dd. 21 juni 1962 ongegrond werd verklaard, beslissing die bij arrest van 26 september 1964 van het Hof van Beroep te Brussel werd bekrachtigd;

Aangezien naar aanleiding van voornoemd geding, voorlopige maatregelen werden bevolen bij bevelschrift gewezen in kortgeding krachtens artikel 268 B.W., respectievelijk van 18 mei 1962 en 21 maart 1963; dat bij laatstgenoemd bevelschrift de hoede van het kind Martine Marie-Angèle, geboren op 18 november 1959, aan huidige eiser werd toevertrouwd, wyl verweerster een recht van bezoek bekwaam, elke zondag van 11 tot 18 uur;

Aangezien waar bedoelde maatregelen bevolen onder het rechtsstelsel van vóór de wet van 8 april 1965, een zuiver voorlopig karakter hadden, zij geen uitwerking meer konden hebben nadat over de vordering tot echtscheiding definitief was gestatueerd door een in kracht van gewijde getreden beslissing, eiser nochtans door zijn onderhavige vordering, de wijziging nastreeft van het bevelschrift verleend op 21 maart 1963, waarbij aan verweerster een recht van bezoek werd verleend elke zondag van 11 tot 18 uur.

Aangezien verweerster in hoofforde de onbevoegdheid van deze rechtsmacht opwerpt en in dit verband laat gelden dat het vonnis gewezen door de Rechtbank van

deze zetel dd. 7 december 1967, waarbij de wedereis van eiser deplano werd ingewilligd, de echtscheiding tussen partijen voltrokken is door de overschrijving van bedoelde beslissing in de registers van de burgerlijke stand van de gemeente Putte en bij aldien de huwelijksband tussen partijen verbroken is;

Dat verweerster op die gronden de mening vooropstelt dat de vordering niet meer tot onze bevoegdheid behoort en het onverschillig is dat de hoofdeis tot echtscheiding door haar ingesteld nog hangend is voor de Rechtbank ten gronde en deze rechtsmacht de uitspraak in verband met de hoede van het kind heeft voorbehouden tot wanneer over de grond van beide vorderingen uitspraak zal zijn gedaan;

Aangezien eiser van zijn kant stelt dat onze rechtsmacht bevoegd blijft om te kennen over de voorlopige maatregel in verband met de persoon, het levensonderhoud en de goederen van het minderjarig kind tot zolang niet definitief is gestatueerd over de beide vorderingen tot echtscheiding;

Aangezien waar voorheen door de rechtspraak werd aanvaard dat ofschoon de echtscheiding was uitgesproken en overgeschreven ten voordele van een der echtgenoten terwijl de vordering van de andere echtgenoot nog hangende was, de voorzitter in kortgeding bevoegd bleef om krachtens artikel 268 B.W. verder kennis te nemen van de voorlopige maatregelen betreffende de bewaking van de gemeenschappelijke minderjarige kinderen en de uitoefening van het recht van bezoek, waarover geen einduitspraak ten gronde is kunnen geschieden (Cass. 30 april 1964 R.W. 1965-66 kol. 299) het nieuw artikel 302 B.W. zoals gewijzigd bij de wet van 8 april 1965 art. 16, echter deze rechtspraak niet meer toelaat;

Dat inderdaad uit de economie van bedoelde wet duidelijk blijkt dat een onderscheid dient gemaakt in verband met de bevoegde rechtsmacht die gedurende de procedure tot echtscheiding en bij gebreke aan een tussen partijen bedongen overeenkomst behoorlijk bekrachtigd zoals bepaald in artikel 239 B.W., maatregelen kan bevelen die betrekking hebben op de persoon, op het levensonderhoud en op de goederen van de ongetrouwde en niet ontvoogde minderjarige kinderen en de rechtsmacht die na de ontbinding van het huwelijk door een in rechte toegestane echtscheiding, de bevoegdheid heeft om deze maatregelen te kennen;

Dat in het eerste geval de Voorzitter van de Rechtbank zetelend in kortgeding bevoegd is en in het andere geval de jeugdrechtbank kennis neemt van de maatregelen in verband met de minderjarige kinderen;

Aangezien waar door de rechtspraak de verlenging van de bevoegdheid van de rechter in kortgeding werd aanvaard voor het geval er door de rechter ten gronde geen uitspraak werd gedaan in verband met de bewaking van de kinderen (Cass. 30-4-64) en hun lot bijgevolg onzeker was, zulks in de huidige stand van de wetgeving niet meer het geval is, vermits na het vonnis dat over de grond van de vordering tot echtscheiding een eindbeslissing wijst, het beheer over de kinderen toekomt aan die echtgenoot die het krachtens het gemeen akkoord tussen partijen behoorlijk bekrachtigd, of krachtens een beslissing van de rechter in kortgeding, heeft verkregen en bij gebreke aan overeenkomst of bevelschrift, aan de echtgenoot in wiens voordeel de echtscheiding werd toegestaan, zodat vanaf het ogenblik dat de echtscheiding definitief is geworden door de overschrijving ervan, het beheer over de kinderen in elk geval wettig geregeld is, onverschillig of er al dan niet in dit verband een eindbeslissing is tusengekomen van de rechter ten gronde; dat deze beslissing alleen als uitvoerbare titel geldt ten overstaan van het recht dat aan de echtgenoot in wiens voordeel de echtscheiding is toegestaan, wordt toegekend door de wet;

Aangezien hieruit volgt dat de vordering zoals gesteld buiten onze bevoegdheid valt;

Aangezien anderzijds niet wordt aangevoerd dat de maatregel die wordt gevorderd van spoedeisende aard is, zodat onze bevoegdheid krachtens artikel 806 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging, evenmin kan weerhouden worden;

Aangezien de beschikkingen van artikel 2.34.36.37.40.41. der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd;

Om deze redenen,

Wij, M. Croonen, Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, zetelende in kortgeding, bijgestaan door A. Logan Opdebeeck, griffier, gehoord in openbare terechtzitting de heer J.N. Tilman, Substituut Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, alle verdere en anders luidende besluiten verwerpende, verklaren ons onbevoegd om over de vordering te kennen.

Veroordelen eiser tot de kosten van verweerster op duizend drie honderd frank waarin begrepen 300 fr voor kosten van uitgifte van tegenwoordig bevel.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

24e Kamer. — 29 april 1970.

Voorzitter: M. Vossen.

Openbaar Ministerie: M. Derynck.

Wapens. — Dragen van een jacht- of sportwapen zonder wettige reden. — Begrip.

Verdachte heeft in zijn woning een jachtwapen ter hand genomen en is zijn kleinzoon in de tuin achterna gelopen, hem met het wapen bedreigend.

Het is duidelijk dat verdachte de voor het dragen van het wapen vereiste wettige reden niet kan invoeren. De omstandigheid dat het feit gepleegd is in de tuin van verdachte is niet onverenigbaar met de toepassing van de wet.

Leo.

Nota van het O.M.

Beklaagde wordt vervolgd om op 19 januari 1970 door middel van een jachtgeweer en een mes zijn kleinzoon te hebben bedreigd met een aanslag op zijn leven. Hem wordt bovendien nog ten laste gelegd een jacht- of sportwapen te hebben gedragen zonder een wettige reden te kunnen doen gelden.

De materiële feiten staan onwrikbaar vast. Egidius Leo heeft zijn jachtgeweer zonder merk of nummer van kaliber 16 ter hand genomen, hij heeft een kardoes in de loop gestoken en in zijn kleinzoon achterna gelopen buiten zijn woning, tot in de hof achter de geitenstal, vanwaar hij in de richting der veranda van het slachtoffer heeft geschoten. Achteraf heeft hij verscheidene keren met een broodmes naar zijn kleinzoon gestoken, zonder hem evenwel te kunnen treffen.

Het dragen van een jacht- of sportwapen is steeds strafbaar, tenzij een geldige reden kan worden ingeroepen. De voorbereidende werken (Parlementaire handelingen, Kamer, 18 maart 1932, Pasin., 1933, 87) en de rechtspraak (Cass., 23 december 1963, Pas., 1964, I, 431; Cass., 6 maart 1967, R.D.P., 1967-68, p. 645; Cass., 19 februari 1968, R.D.P., 1967-68, p. 1004) beschouwen deze wapendracht steeds strafbaar als ze niets te maken heeft met jacht of sport. Het

misdrijf vereist geen bijzonder opzet, het materiële feit is op zichzelf reeds voldoende (A. Chauveau & F. Helie, *Théorie du code pénal*, 2ème éd., belge, nr. 2631): de beoordeling van de geoorloofde reden is een loutere feitenkwestie, waarover alleen de rechtbanken het laatste woord hebben (Algemene praktische rechtsverzameling, v°, Wapens, p. 91). In het huidige geval kan bezwaarlijk worden beweerd dat de bedreiging iets gemeens heeft met een sportprestatie of een jachtdaad, zodat de afwezigheid van elke wettige reden voor de hand ligt.

« Het dragen » van een jacht- of sportwapen moet hier in zijn gewone betekenis worden genomen: het onderscheidt zich van het louter bezit, het onder zich houden, het ter hand nemen doordat « het dragen » een verplaatsing, een « met zich meedragen » veronderstelt. Anderzijds mag de wapendracht niet worden verward met het « vervoer », want het is méér dan het overbrengen van één plaats naar een andere: het vereist tevens een voorhanden hebben voor onmiddellijk gebruik, een paraatheid, schietensklaar, een bij de hand hebben van het wapen. Het met zich meedragen van een verpakt wapen is immers geen wapendracht (J. Constant, *Avant-projet présenté à l'Union belge de droit pénal sur la fabrication, le commerce et le port d'armes*, R.D.P., 1930, p. 1001; J. Constant, *Loi du 3 janvier 1933 sur les armes*, nr. 120 à 123, Cass., 26 april 1965, R.D.P., 1965-66, p. 363). Men zou zelfs kunnen beweren dat « het dragen » een bepaalde vorm van « gebruik » van het wapen impliceert.

De wapenwet van 3 januari 1933 heeft niet gepreciseerd dat het jacht- of sportwapen op de openbare weg of in een openbare plaats moet gedragen worden om onder de strafbepalingen te vallen. Zelfs in plaatsen die voor het publiek niet toegankelijk zijn, mogen deze wapens niet gedragen worden (Cass. fr., 27 november 1931, Bull. crim., nr. 276; Cass., 23 december 1963, R.D.P. 1963-64, p. 1021). De rechtspraak zowel als de rechtsleer hebben echter een bijkomende voorwaarde gesteld aan de toepassing van de strafwet en ze eisen dat « het dragen » buiten de woning van de verdachte wordt gepleegd (A. Blanche, *Etudes pratiques sur le droit criminel*, 2° éd., t. IV, nr. 607, p. 688; G. Beltjens, *Encyclopédie du droit criminel belge*, 1ère partie; Le code pénal, art. 317, nr. 13; Pandectes Belges, v°, *Armes prohibées*, nr. 28; Dalloz, *Répertoire de droit pénal*, v°, *Armes*, nr. 49-52; Brussel, 18 april 1894, Pas. 1894, II, 321; Krijgsraad Henegouwen, 21 april 1907, R.D.P. 1907, p. 381; Cass., 23 december 1963, R.D.P. 1963-64, p. 1021; Cass., 31 oktober 1966, Pas., 1967, I, 298).

De « woning » heeft hier niet de betekenis die art. 439 van het wetboek eraan hecht, maar wordt eng geïnterpreteerd als het gedeelte dat als huisvesting dienst doet. Zo werd een schipper veroordeeld omdat hij zich met zijn jachtwapen op de brug van zijn schip had gewaagd, daar deze aanhorigheid van zijn woonst niet als zijn « woning » kan worden beschouwd (Luik, 23 mei 1898, Pas., 1898, II, 365). Zelfs zonder zijn woning te verlaten, van op de drempel van zijn huis kan men zich schuldig maken aan strafbare wapendracht bij het vuren in de richting van de straat (Luik, 12 juni 1907, R.D.P., 1907, 663).

In het huidige geval werden de feiten gepleegd buiten de woning, in de hof, en er werd geschoten in de richting van het huis van het slachtoffer, zodat ook aan deze bijkomende jurisprudentiële vereiste is voldaan.

Beide telasteleggingen zijn aldus wettelijk bewezen en daar er slechts een materiële samenloop is tussen de bedreiging door middel van een broodmes en de strafbare wapendracht, die afzonderlijke misdrijven uitmaken, dienen twee afzonderlijke straffen te worden opgelegd (Luik, 23 mei 1898, Pas., 1898, II, 365).

De Procureur des Konings,
(get.) A. Vandeplas.

* * *

Vonnis

Beklaagd van te Sint-Martens-Lennik, kanton Sint-Kwintens-Lennik, op 19 januari 1970:

a) door gebaren of zinnebeelden Leo Willy bedreigd te hebben met een aanslag op zijn persoon of zijn eigendommen, waarop de doodstraf of dwangarbeid gesteld is;

b) met overtreding van art. 3, 13, 17 en 20 van de wet van 3 januari 1933, gewijzigd bij de wet van 4 mei 1936, een jacht- of sportwapen te hebben gedragen zonder een wettige reden te kunnen doen gelden;

Gezien de nota overgelegd door het openbaar ministerie; Wat betreft betichting b):

Overwegende dat artikel 13 van de wet van 3 januari 1933 degene straft die een jachtwapen draagt zonder een wettige reden te kunnen doen gelden;

Overwegende dat uit het gerechtelijk onderzoek is gebleken dat beklaagde zijn jachtgeweer in zijn woning ter hand nam en zijn kleinzoon in de hof achterna liep, drager van zijn wapen; dat zijn geestestoestand duidelijk in het licht werd gesteld door zijn eigen verklaring aan de rijks-wacht: « Had ik mijn kleinzoon kunnen treffen, zou ik hem wel een schot gegeven hebben »;

Overwegende dat het in die omstandigheden ten overvloede bewezen is dat beklaagde de voor het dragen van een jachtwapen vereiste wettige reden niet mag invoeren;

Overwegende dat de omstandigheid dat het feit gepleegd werd in de eigen hof van beklaagde niet onverenigbaar is met de toepassing van de wet; dat deze toepassing inderdaad niet afhankelijk mag gesteld worden van een bijkomende en door de wetgever niet vereiste voorwaarde;

Overwegende dat hieruit volgt dat betichting b eveneens bewezen is.

.....

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 12 mei 1970.

Vrederechter: M. Angenot.

Advocaten: Mrs. F. Coppin en R. Victor.

Echtscheiding bij wederzijdse toestemming. — Vraag tot verhoging van het onderhoudspensioen voor het kind. — Onbevoegdheid van de vrederechter. — Bevoegdheid der rechtbank van eerste aanleg.

Een vraag tot wijziging of aanpassing van het onderhoudspensioen voor het kind zoals dit overeengekomen was in de voorafgaandelijke notariële akte, is niet van de bevoegdheid van de Vrederechter doch wel van deze der Rechtbank van eerste aanleg.

Hendrickx t./Poeters.

Gehoord partijen;

Gelet op artikelen 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Overwegende dat partijen uit den echt gescheiden zijn bij onderlinge toestemming en dat zij in hun voorafgaandelijke overeenkomst van 16 juni 1965 bedongen hebben dat hun kind aan aanlegster werd toevertrouwd, dat partijen er niet toe gehouden zijn aan elkander enig onderhoudsgeld te betalen; dat verweerder er zich echter toe verbonden heeft de schoolkosten van het kind te betalen tot zolang dit laatste leerplichtig is;

Overwegende dat in feite verweerder tot maart 1969, en dit minstens sedert november 1966, geregeld een maandelijks bijdrage van 1.000 fr. aan aanlegster gestort heeft voor de onkosten van het kind en daarenboven verschei-

dene kledingstukken, geschenken en zo meer betaald heeft; dat hij desbetreffende overigens op 2 november 1966 schriftelijk een overeenkomst met aanlegster afgesloten had waarbij hij dit als vrijwillige tussenkomst beloofde;

Dat aanlegster die bijdrage zonder enige opmerking aanvaard heeft, doch dat zij in maart 1969 de storting weigerde, omdat zij dezelve onvoldoende achtte;

Dat aanlegster thans voor het kind 2.500 fr. per maand eist;

Bevoegdheid.

Overwegende dat verweerder opwerpt dat de vrederechter niet bevoegd is om kennis te nemen van deze vordering;

Overwegende dat, wat de bepaling van de bevoegde rechtsmacht over eisen tot levensonderhoud ten bate van de kinderen na een echtscheiding wegens bepaalde oorzaken betreft, de rechtspraak en de rechtsleer aannemen dat de vordering tot de bevoegdheid van de vrederechter behoort, spijt het feit dat artikel 2 van de wet van 10 februari 1953, dat het 11° van de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid gewijzigd heeft, geen gewag maakt van de vorderingen op grond van artikel 203 van het burgerlijk wetboek (zie Vreder. Gent, 2e Kanton, 4 februari 1954, J.T. 1954, 537 en noot van Robert Pirson; Rb. Antwerpen Pas. 1957, I, 929; Cass. 25 mei 1961, R.W. 1961-62, kol. 18 juni 1959, R.W. 1959-60, kol. 213; Cass. 23 maart 1957, 216);

Dat deze vordering haar grondslag vindt in artikelen 203, 205, 207, 303 van het burgerlijk wetboek, verbonden met artikel 1251,3° betreffende de wettelijke subrogatie, zoals laatstgenoemd arrest het toelicht;

Overwegende dat de vraag echter niet steeds op dezelfde wijze gesteld wordt wanneer het gaat om een echtscheiding bij onderlinge toestemming, in het bijzonder wanneer de ouders ter gelegenheid van die echtscheiding een regeling getroffen hebben over het al dan niet betalen van bijdragen tot onderhoud;

Overwegende dat een vonnis van de Jeugdrechtsbank te Antwerpen de dato 29 april 1969, R.W. 1969-70, kol. 813, aanneemt dat alleen de rechtbank van eerste aanleg, die de echtscheiding heeft aanvaard, bevoegd is om desnoods de overeenkomst tussen partijen te wijzigen; dat die uitspraak echter alleen de hoede over het kind betreft, waarvan sprake in artikel 302 van het burgerlijk wetboek, gewijzigd door de wet van 8 april 1965 op de jeugdbescherming, artikel 16;

Overwegende dat de overeenkomst die de in huidige geding betrokken partijen gesloten hebben zo mag worden begrepen, dat aanlegster de kosten van het onderhoud van het haar toevertrouwde meisje op zich genomen heeft, behalve de schoolkosten;

Dat er niet mag worden gesteld, zoals aanlegster het beschouwt, dat partijen gewoonweg vergaten de tussenkomst van ieder van beiden te regelen;

Overwegende dat de vordering aldus niet kan beschouwd worden als een verhaal van de wettelijk gesubrogeerde medeschuldenaar, die er belang bij heeft de schuld te voldoen, noch als de uitoefening door de moeder van de rechten van het kind wiens goederen zij beheert;

Dat de eis in de grond er toe strekt aanlegster gedeeltelijk of geheel te ontlasten van een verplichting die zij aangegaan heeft en die door het vonnis over de echtscheiding definitief gemaakt werd;

Overwegende dat de gebeurlijke aanpassing van die ter gelegenheid van de echtscheiding bij wederzijdse toestemming gesloten overeenkomst een betwisting tussen gewezen echtelieden uitmaakt, die tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg behoort wegens de algemeenheid dezer rechtsmacht; dat de vordering geen eis tot

onderhoudsgeld tussen echtelieden noch tussen kind en ouders betreft; dat zij dus niet onder onze bijzondere bevoegdheid valt;

dat, gezien de aard van de kwestieuze overeenkomst, die een algemene dading uitmaakt, waarin zowel over patrimoniale als over niet-patrimoniale rechten wordt beschikt, en zelfs over persoonlijke rechten, zoals de hoede van het kind, die niet vatbaar zijn voor schatting, de vordering ook niet tot onze gewone bevoegdheid behoort; dat wij er dus geen kennis van mogen nemen.

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, Alle andere besluiten van de hand wijzende, verklaren ons onbevoegd.

Verlenen echter akte aan verweerder dat hij zijn aanbod handhaaft om aan zijn echtgenote zoals hij het vroeger deed, duizend frank per maand te betalen voor het kind van partijen, tot zo lang het leerplichtig is.

Veroordelen aanlegster tot de kosten van het geding, deze tot heden, aan de zijde van verweerder begroot op duizend frank rechtsplegingsvergoeding en aan de zijde van aanlegster, voor zoveel nodig op honderd frank rolstelling en duizend frank rechtsplegingsvergoeding.

VREDEGERECHT TE DUFFEL

29 april 1970.

Rechter: J. Porters.

Pleiter: J. Verhavert.

Pachtwet. — Draagwijdte van artikel 6, 1°, der wet van 3 november 1969 inzake bevoegdheid van de Vrederechter om een perceel grond als bouwgrond te erkennen.

De Vrederechter is krachtens art. 6, 1° der wet van 3 november 1969 niet meer bij machte om de vergetelheid of de nalatigheid van de verpachter te herstellen, ingeval deze bij het afsluiten van de pachtovereenkomst zijn gronden niet als bouwgronden gekwalificeerd heeft; niettemin blijft de Vrederechter bevoegd om in geval van betwisting te onderzoeken of de bedoelde gronden wegens hun ligging ten tijde van de overeenkomst als bouwgrond moesten beschouwd worden m.a.w. of de kwalificatie als dusdanig in het pachtcontract overeenstemt met de werkelijkheid op het terrein.

Peeters t./ Verlinden.

.....

Aangezien eiser laat gelden dat hij een stuk grond, groot 50 a, gelegen te Duffel, sectie B, deel van nr. 126 in pacht heeft gegeven aan verweerder volgens overeenkomst dd. 15.3.1964; dat in de geschreven pachtovereenkomst de gronden zijn beschreven als landbouwgronden « en gezien zijn ligging langsheen de straat, wel geschikt om te verkavelen als bouwgrond »; dat het dienvolgens gepast voorkomt te doen zeggen voor recht dat deze gronden bij het begin van de pachtovereenkomst werkelijk het karakter hadden van bouwgrond en minstens dit karakter nu hebben; dat bij verschijning in verzoening voor Ons op 13.3.1970 een P.V. van niet-verzoening werd opgesteld;

Aangezien onderhavige vordering er diensvolgens toe strekt te doen zeggen voor recht dat de grond, eigendom van eiser en gepacht door verweerder, gelegen te Duffel, sectie B, deel Binnenweg nr. 126, ingevolge zijn ligging als

par. 3, alinea 2, van de wet van 20 september 1948 op de bouwgrond dient beschouwd vanaf het afsluiten der pachtvereenkomst op 15.3.1964 en minstens vanaf heden; akte te doen verlenen aan eiser dat hij zijn vordering schat op meer dan 10.000 fr. enkel om te voldoen aan de wetten op de aanleg en de bevoegdheid; verweerder te doen veroordelen in betaling van de kosten van het geding, de rechtsplegingsvergoeding inbegrepen; het te vellen vonnis uitvoerbaar te doen verklaren bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling;

Aangezien het betrokken perceel in het schriftelijk en geregistreerd pachtcontract van 15 maart 1964 beschreven wordt als volgt: «gezien zijn ligging langsheen de straat, welgeschikt om te verkavelen als bouwgrond»;

Aangezien verweerder thans in besluiten volmondig en zonder enig voorbehoud bevestigt dat het klaar en duidelijk blijkt uit het pachtcontract zelf dat partijen het betrokken perceel reeds bij het afsluiten van hun pachtcontract volgens zijn ligging als bouwgrond beschouwd hebben en dit als zodanig opgenomen hebben in hun overeenkomst;

Aangezien verweerder de waarachtigheid van deze kwalificatie geenszins in twijfel trekt; dat hij nochtans bij zijn verschijning in verzoening voor Ons ambt op 13 maart 1970 weigerde de hoedanigheid van bouwgrond van het betrokken perceel in rechte te erkennen, zodat er een proces-verbaal van niet-verzoening moest opgesteld worden en eiser genoopt werd hem te dagvaarden;

Aangezien verweerder ten onrechte voorhoudt dat de Vrederechter ingevolge art. 6, 1° der wet van 3 november 1969 niet meer geroepen wordt om een perceel als bouwgrond te erkennen; dat weliswaar de Vrederechter niet meer bij machte is de vergetelheid of de nalatigheid van de verpachter te herstellen, ingeval deze bij het afsluiten van de pachtvereenkomst zijn gronden niet als bouwgronden gekwalificeerd heeft; dat niettemin de Vrederechter bevoegd blijft om in geval van betwisting te onderzoeken of de bedoelde gronden wegens hun ligging ten tijde van de overeenkomst als bouwgrond moesten beschouwd worden m.a.w. of de kwalificatie als dusdanig in het pachtcontract overeenstemt met de werkelijkheid op het terrein;

Aangezien dienvolgens onderhavige vordering ontvanke-lijk en gegrond geacht wordt;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, beslissende op tegenspraak en in eerste aanleg, alle verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Ontvangen de vordering en verklaren ze gegrond;

Zeggen dienvolgens voor recht dat de gronden, eigendom van eiser, gelegen te Duffel, sectie B, deel nr. 126, langs de Binnenweg, wegens hun ligging als bouwgronden dienen beschouwd vanaf het afsluiten der pachtvereenkomst op 15 maart 1964;

Verlenen akte aan partijen dat zij de vordering schatten op meer dan 10.000 fr. om te voldoen aan de wetten op de aanleg en de bevoegdheid;

Verwijzen verweerder in de kosten van het geding, tot-nogtoe begroot op 1.939 fr.;

Begroot de kosten van eiser op 1.939 fr. en deze van verweerder op geen.

ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP TE ANTWERPEN

Werkliedenkamer. — 5 september 1969.

Voorzitter: M. R. Geysen.

Advocaten: Mrs. R. Michiels en J. Van den Heuvel.

Ondernemingsraden. — Hernieuwing. — Minimum personeelsbezetting 150 werknemers.

Uit art. 21, § 3, al. 2, der wet van 20 september 1948, gewijzigd door deze van 16 januari 1967, blijkt dat wanneer de minimum personeelsbezetting, vastgesteld bij de besluiten genomen in uitvoering van art. 28 (zij 150 werknemers), niet langer bereikt is, er geen aanleiding is tot hernieuwing van de ondernemingsraad.

De minimum personeelsbezetting geldt niet enkel voor de nieuw op te richten ondernemingsraden, maar art. 21 uitdrukkelijk gewag maakt van «minimum personeelsbezetting niet langer bereikt» en «hernieuwing», hetgeen slechts kan beogen ondernemingen waar reeds ondernemingsraden bestaan.

Indien het Koninklijk Besluit van 5 januari 1967, in zijn art. 3, zou bevelen nieuwe verkiezingen te organiseren ook in de ondernemingen met minder dan 150 werknemers, dan zou dit K.B. in tegenstrijd zijn met de Wet van 1948, en bijgevolg niet toepasselijk op dit punt.

Indien op die ondernemingen waarin reeds ondernemingsraden bestaan de uitvoeringsbesluiten, welke reeds vroeger toepasselijk werden gemaakt, ook toepasselijk zijn gebleven, dan nog dient de voorwaarde der minimum personeelsbezetting, zij 150 werknemers, die erin voorzien is, geëerbiedigd om ook de procedure-regeling erop van toepassing te maken.

Het voorschrift van hernieuwing van de ondernemingsraad ondanks het feit dat het minimum werknemers niet langer bereikt is, welk voorzien was in de gelegenheidswet van 15 maart 1954 (art. 3), werd in de basiswet van 20 september 1948, bij haar latere wijzigingen, niet opgenomen.

Ooms N.V. en Inooms N.V. t./ Van den Brande.

Gezien het beroep betekend op 11/10/1968 door L. Mertens, gerechtsdeurwaarder te Antwerpen, ten verzoeken van 1° de N.V. Ooms & C°, gevestigd te Mortsel, Krijgsbaan, 55 en 2° de N.V. Imooms, gevestigd te Mortsel, Heirbaan, 60-62, beiden handelende in hun hoedanigheid van rechtsopvolgers van de gewezen N.V. Constructiebedrijf Ooms voorheen gevestigd te Mortsel, Krijgsbaan, 55; doch ontbonden en gesplitst tussen verzoekers volgens akte van 18 juni 1968 van het ambt van Notaris Frederic Deckers (bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 13 juli 1968, akte nr. 2.009-1 tot 2.009-5 blz. 16065 en volgende), tegen een vonnis van de werkliedenkamer van het Arbeidsgerecht van eerste aanleg te Antwerpen dd. 24/9/1968, aan Van den Brande Jan, wonende te Antwerpen, Provinciestraat, 152, om te verschijnen ter zitting van 8/11/1968 te 17.30 uur;

Gezien art. 24 der wet van 15/6/35 werd nageleefd en de rechtspleging geschiedde in de Nederlandse taal;

Overwegende dat beroepers pleiten dat de eerste rechter volledig ten onrechte de eis van beroepene gegrond heeft verklaard en de rechtsvoorganger van beroepers veroordeeld heeft tot vernieuwing van haar ondernemingsraad, spijts vaststaat en niet wordt betwist dat haar gemiddelde personeelsbezetting geen 150 man bereikte; dat deze beslissing immers regelrecht in strijd is met art. 21,

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

ondernemingsraden, zoals gewijzigd door de wet 16 januari 1967 art. 2, en met art. 1 van het K.B. van 5 januari 1967 betreffende de verkiezingen voor de aanduiding van personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraad; dat voormeld art. 21, par. 3, alinea 2, inderdaad uitdrukkelijk bepaalt: « Wanneer de minimum personeelsbezetting vastgesteld bij art. 14 of bij de besluiten genomen in uitvoering van art. 28, niet langer bereikt is, en er bijgevolg geen aanleiding is tot een hernieuwing van de ondernemingsraad, genieten de... verkozen kandidaten verder het voordeel van de bepalingen van par. 2 gedurende 6 maanden... »; dat art. 1 van het K.B. van 5/1/1967 nu precies op 150 het aantal personeelsleden stelt vereist voor de toepasselijkheid van het geheel van de wetgeving op de ondernemingsraden; dat hieruit volgt dat de ondernemingen, die geen 150 arbeiders tellen binnen de wettelijke termijn, de ondernemingsraad niet moeten vernieuwen; dat, zowel de tekst als de geest én van de wet van 20 september 1948 én van art. 1 van het K.B. van 5 januari 1967, elke andere interpretatie uitsluit en voorzeker deze van beroepene en van de eerste rechter, volgens dewelke de bestaande ondernemingsraad zou moeten hernieuwd worden zolang de personeelsbezetting niet gedaald is beneden het cijfer vastgesteld in art. 14 van de wet op de ondernemingsraden (namelijk 50);

Overwegende dat beroepers terecht doen opmerken dat de wet van 20 september 1948 een kaderwet is, die in haar art. 28, en impliciet in haar art. 21, aan de Koning de macht geeft af te kondigen welke ondernemingen verkiezingen moeten uitschrijven en hoeveel werknemers een onderneming moet tellen om aan dergelijke verplichte verkiezingen onderworpen te zijn; dat de Koning nu, in uitvoering van gezegd art. 28, bij K.B. van 5 januari 1967 de toepassing van de wetgeving op de ondernemingsraden beperkt heeft tot de ondernemingen die gemiddeld 150 werknemers tewerk stellen; dat hieruit logischerwijze volgt dat geen ondernemingsraad moet opgericht of vernieuwd worden wanneer dit gemiddeld aantal van 150 werknemers niet is bereikt; dat deze bedoeling van de wetgever uitdrukkelijk wordt bevestigd, voor wat betreft de vernieuwing van een bestaande ondernemingsraad, door de toevoeging in art. 21, par. 3, alinea 2, van de wet op de ondernemingsraden van de zinsnede: « of bij de besluiten genomen in uitvoering van art. 28 »; dat dergelijke toevoeging anders een zinnige en overbodige tekst zou uitmaken; dat de wetgever, indien hij gewild had dat hernieuwde verkiezingen zouden plaats hebben in de bedrijven met meer dan 50 personeelsleden maar met minder dan 150, in kwestieus artikel nooit zou verwezen hebben naar de uitvoeringsbesluiten maar enkel zou gezegd hebben: « wanneer de minimum personeelsbezetting vastgesteld bij art. 14 niet langer is bereikt... »; dat, waar precies het K.B. van 5 januari 1967 de vereiste minimum personeelsbezetting op 150 werknemers bepaalt, het een eenvoudige schending en volledige miskennis is van de tekst van voormeld art. 28, te komen voorhouden dat een bestaande ondernemingsraad dient hernieuwd te worden zolang de personeelsbezetting niet beneden de 50 werknemers is gedaald;

Overwegende dat de beroepers, nopens het K.B. van 5 januari 1967, verder uiteenzetten dat art. 1 van dit K.B. toepasselijk verklaart op de ondernemingen die gemiddeld minstens 150 werknemers tewerkstellen: 1. het organiek besluit van de Regent van 13 juni 1949 op de ondernemingsraden; 2. het besluit van de Regent dd. 13 juni 1949, dat de verkiezing van de afgevaardigden bij de ondernemingsraad organiseert; 3. het besluit van de Regent dd. 23 november 1949, dat de kiesvoorwaarden vastlegt voor de samenstelling van de ondernemingsraden en de procedure organiseert voor het opmaken van de kiezerslijsten; dat a contrario, gezegde uitvoeringsbesluiten dus niet toe-

passelijk zijn op de ondernemingen die minder dan 150 personeelsleden tellen; dat hieruit onmiddellijk volgt dat het onmogelijk is verkiezingen te houden voor de vernieuwing van de ondernemingsraden in de ondernemingen die minder dan 150 personeelsleden tellen, vermits voormelde uitvoeringsbesluiten er niet op toepasselijk zijn en het derhalve niet eens mogelijk is te bepalen hoe deze verkiezingen zullen moeten georganiseerd worden en wie kiesgerechtigd zal zijn; dat het dan ook onmogelijk de bedoeling van de Koning kan geweest zijn in art. 3 van hetzelfde besluit de verkiezingen op te leggen voor de hernieuwing van de ondernemingsraad in de ondernemingen die meer dan 50, maar minder dan 150 werknemers tellen; dat het integendeel, bij eenvoudige lezing van dit K.B., zeer duidelijk is dat de enige bedoeling van gezegde bepaling geweest is een onderscheid te maken tussen ondernemingsraden welke reeds langer bestaan en deze die van recente datum zijn, om dan te bepalen dat alleen de oudere zullen worden vernieuwd en de jongere in functie zouden blijven tot de volgende verkiezingen na verloop van 4 jaar;

Overwegende dat beroepene betoogt dat hij werkzaam is bij beroepster, die weigert over te gaan tot de verkiezingen voor een ondernemingsraad, onder voorwendsel dat haar aantal personeelsleden beneden de 150 is gedaald; dat er echter bij de vorige verkiezingen een ondernemingsraad bij beroepster werd opgericht, en dat het aantal personeelsleden nog altijd het wettelijk minimum van 50 overtreft, zodat beroepster gehouden is nieuwe verkiezingen voor een ondernemingsraad te houden; dat het wettelijk minimum van 50 personeelsleden, wanneer in het bedrijf reeds vroeger een ondernemingsraad werd opgericht, niet alleen blijkt uit de ministeriële omzendbrief van 30/1/67, maar krachtens de wet en de uitvoeringsbesluiten zelf werd voorgeschreven; dat art. 3 van het K.B. van 5/1/1967 betreffende de verkiezingen voor de ondernemingsraden dus volledig wettelijk kon voorschrijven: « De ondernemingsraden die ontstaan zijn door verkiezingen welke hebben plaats gehad meer dan twee jaar vóór 17 april 1967 moeten nieuwe verkiezingen organiseren tussen 17 april en 17 mei 1967 », tenzij in de onderneming gemiddeld minder dan 50 werknemers zouden zijn tewerkgesteld (art. 14 der wet), wat echter bij beroepster niet het geval is; dat beroepster ten onrechte beroep doet op art. 21 van de wet, dat terzake niet dienend is, dat dit art. 21 handelt over gevallen waarin de minimum personeelsbezetting vastgesteld bij art. 14 der wet of bij de uitvoeringsbesluiten (dus 50 werknemers) niet langer bereikt is, terwijl in casu die minimum personeelsbezetting wel bereikt is; dat beroepster in de tekst van art. 21, par. 3, enkel « de besluiten genomen in uitvoering van art. 28 » onderlijnt en blijkbaar geen belang hecht aan art. 14 der wet, alhoewel de tekst van art. 21, par. 3, al. 2, nochtans duidelijk spreekt van een « minimum personeelsbezetting vastgesteld bij art. 14 of bij de besluiten genomen in uitvoering van art. 28 »; dat art. 14 de basis vormt voor de verplichting ondernemingsraden in te stellen en dat art. 28 enkel de uitvoering betreft; dat de onderneming van beroepster reeds vroeger onder deze uitvoeringsbesluiten viel, zodat een ondernemingsraad werd verkozen overeenkomstig deze uitvoeringsbesluiten; dat voor de verkiezingen van 1967 het K.B. van 5/1/1967 betreffende de verkiezingen voor de aanwijzing van de afgevaardigden van het personeel bij de ondernemingsraden een duidelijk onderscheid maakte tussen de ondernemingen, waar ondernemingsraden moesten worden opgericht (art. 1 en art. 2) en ondernemingen, waar reeds een ondernemingsraad bestond (art. 3 en art. 4); dat alleen in het eerste geval (de oprichting) het gaat over « ondernemingen die gewoonlijk een gemiddelde van ten minste 150 werknemers tewerkstellen » en dat daarop de uitvoeringsbesluiten betreffende de oprichting van ondernemingsraden worden toepasselijk gemaakt; dat voor

die nieuw opgerichte ondernemingsraden de verkiezingen dan moeten plaats hebben tussen 17 april en 16 mei 1967 (art. 2) ; dat in het tweede geval (reeds bestaande ondernemingsraad) het vereiste van tewerkstelling van 150 personeelsleden niet wordt gesteld ; dat op die ondernemingen, waarin reeds ondernemingsraden bestaan, de uitvoeringsbesluiten reeds vroeger toepasselijk werden gemaakt en ook toepasselijk zijn gebleven, maar dat er niet noodzakelijk nieuwe verkiezingen moeten plaats grijpen in 1967, daar dit slechts nodig is als de bestaande ondernemingsraad ontstaan is door verkiezingen meer dan twee jaar vóór 17/4/1967 (zoals bij beroepster) en niet wanneer de vorige verkiezingen minder dan 2 jaar vóór 17/4/1967 hebben plaats gehad (art. 3 en 4 van het K.B. van 5/1/1967) ; dat dit onderscheid gemaakt door het K.B. van 5/1/1967 (regeling van art. 1 en 2 tegenover regeling van art. 3 en 4) duidelijk aantoonst dat de wetgever zeer terecht in art. 21, par. 3, al. 2 van de wet eveneens de twee hypothesen heeft vermeld, nl. een minimum personeelsbezetting vastgesteld bij art. 14 (nl. 50 werknemers) of deze vastgesteld bij de besluiten genomen in uitvoering van art. 28 (nl. 150 werknemers, maar enkel voor de nieuw op te richten ondernemingsraden en niet voor de ondernemingen waar reeds ondernemingsraden bestaan : K.B. 5/1/1967) ;

Overwegende dat de wet van 20 september 1948 een kaderwet is die oplegt ondernemingsraden in te stellen in al de ondernemingen die gewoonlijk een gemiddelde van tenminste 50 werknemers tewerkstellen ; dat de uitvoeringsbesluiten reeds de oprichting van ondernemingsraden bevelen hebben in alle ondernemingen met minstens 150 werknemers ;

Overwegend dat uit art. 21, par. 3, al. 2, der wet van 1948, gewijzigd door de wet van 16 januari 1967, blijkt dat wanneer de minimum personeelsbezetting, vastgesteld bij... de besluiten genomen in uitvoering van art. 28 (zij 150 werknemers), niet langer bereikt is, er geen aanleiding is tot hernieuwing van de ondernemingsraad ;

Overwegende dat beroepene ten onrechte beweert (in de laatste zin van zijn betoog) dat in artikel 21 de minimum personeelsbezetting vastgesteld bij de besluiten in uitvoering van artikel 28 (nl. 150 werknemers) enkel zou gelden voor de nieuw op te richten ondernemingsraden ; dat artikel 21 uitdrukkelijk gewag maakt van « minimum personeelsbezetting... niet langer bereikt » en « hernieuwing », hetgeen slechts kan beogen ondernemingen waar reeds ondernemingsraden bestaan ;

Overwegende dat, indien het Koninklijk Besluit van 5 januari 1967, in zijn artikel 3, zou bevelen nieuwe verkiezingen te organiseren niet alleen in ondernemingen met

ten minste 150 werknemers, doch ook in deze met minder dan 150, zoals beroepene beweert, dan zou dit Koninklijk Besluit in tegenstrijd komen met de Wet (art. 21 der wet van 1948, gewijzigd door de wet van 16 januari 1967) en bijgevolg niet toepasselijk op dit punt ;

Overwegende dat, zelfs indien, zoals beroepene beweert in de voorlaatste zin van zijn betoog, artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 5 januari 1967, welke o.a. de verkiezingsprocedure organiseert, niet geldt voor die ondernemingen waarin reeds ondernemingsraden bestaan, doch op hen « de uitvoeringsbesluiten reeds vroeger toepasselijk werden gemaakt en ook toepasselijk zijn gebleven », dan nog dient de voorwaarde der minimum personeelsbezetting, zij 150 werknemers, die erin voorzien is, geëerbiedigd om ook de procedureregeling erop van toepassing te maken (zie K.B. 1/2/63) ;

Overwegende dat de wet van 15 maart 1954, in haar artikel 3, voorschreef : « In de ondernemingen welke meer dan 200 werknemers tewerk stellen of te werk stelden op het ogenblik der normaal gehouden verkiezingen, hebben de verkiezingen voor de aanwijzingen van de vertegenwoordigers van het personeel bij de ondernemingsraden plaats in de loop van het 4de kwartaal van het jaar 1954 » ;

Overwegende echter dat dit voorschrift van hernieuwing van de ondernemingsraad ondanks het feit dat het minimum werknemers niet langer bereikt is, welk voorzien was in de gelegenheidswet van 15 maart 1954 artikel 3, in de basiswet van 20 september 1948, bij haar latere wijzigingen, niet opgenomen werd ; dat integendeel de wet van 16 januari 1967 (art. 2), ingelast in de basiswet van 1948 (art. 21, par. 3, al. 2), uitdrukkelijk vermeldt : « wanneer de minimum personeelsbezetting, vastgesteld... bij de besluiten genomen in uitvoering van artikel 28, niet langer bereikt is en er bijgevolg geen aanleiding is tot hernieuwing van de ondernemingsraad... » ;

Overwegende dat beroepers zich niet in de voorwaarden bevinden om de ondernemingsraad te hernieuwen ;

Om deze redenen,

het Arbeidsgerecht van beroep te Antwerpen, werklidenkamer, alle andere en strijdige besluiten verwerpende, rechtdoende op tegenspraak, verklaart het beroep tijdig ingeleid, regelmatig naar de vorm, ontvankelijk en gegrond ; vernietigt het vonnis a quo ; zegt voor recht dat in de onderneming van beroepers de minimum personeelsbezetting vastgesteld bij de besluiten genomen in uitvoering van artikel 28, zij 150 werknemers, niet langer bereikt is en er bijgevolg geen aanleiding is tot hernieuwing van de ondernemingsraad ; verwijst beroepene in de kosten.

XXIVe Rechtskundig Congres van de Vlaamse Juristenvereniging Antwerpen, 23 mei 1970

In 1900 werd het eerste congres gehouden van de Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden.

Nam de vereniging intussen genoeg met een heel wat minder pompeuze benaming, de betekenis en de weerklank van haar rechtskundige congressen nam steeds toe.

En zo het, volgens de epische verhalen van de voorzitter, jaren geleden kon gebeuren dat slechts enkele wetenschappelijke fanatici doordrongen tot een duister congreslokaaltje, hoe verheugend is dan deze laatste jaren de aanwezigheid van enkele honderden juristen op de rechtskundige congressen.

Op 23 mei waren ze er weer : academisch, geestdriftig en als vrienden bij elkaar onder de oude gewelven en in

de zonnige tuinen van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius.

De Voorzitter van de Vlaamse Juristenvereniging, de Heer Stafhouder Ridder R. Victor, heette de congressisten welkom en begroette heel bijzonder Minister Tindemans, de Heer J. Mertens de Wilmars, Rechter in het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, de Heer Matthijs, Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent en Prof. Polak, Hoogleraar te Wageningen.

Hij wees op de moeilijkheden, die gedurende tientallen jaren moesten worden overwonnen om de Nederlandse taal te doen aanvaarden en gebruiken als een evenwaardig instrument van de rechtswetenschap. Hij betuigde de dank

van de vereniging aan de bijzonder dynamische congresvoorzitter Prof. Derine en drukte de hoop uit dat ook dit congres getuigenis zou afleggen van de ontplooiing, die de Nederlandstalige rechtsbeoefening de laatste decennien kent.

Op zijn beurt betuigde Prof. Derine zijn dank aan de eminente gastheer, de Heer E. Dhanis S.J., Rector van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius, voor het ter beschikking stellen van het heerlijke decor, waarin dit congres kon worden gehouden, en voor de daadwerkelijke steun, die daarenboven bij de inrichting ervan werd verleend. Rector Dhanis achtte zich gelukkig op deze wijze te kunnen bijdragen tot het welslagen van het congres en de bevordering van de nederlandstalige rechtsbeoefening, en vormde de beste wensen voor de vele activiteiten van de congresdag.

In zijn openingsrede verheugde Prof. Derine er zich over dat het XXIVe rechtskundig congres kon worden georganiseerd in een stad, die er fier op gaat weldra een volwaardige Universiteit en een Hof van Beroep te herbergen. Hij drukte de hoop uit dat dit congres een verdere inbreng moge vertegenwoordigen tot de culturele ontvoogding van het Vlaamse volk en dankte de preadviseurs, wier wetenschappelijke bijdragen de hoeksteen vormen van de besprekingen in de verschillende secties.

Aansluitend bij de openingszitting werden deze besprekingen aangevat op basis van de preadviezen, gepubliceerd in het Rechtskundig Weekblad, en aan elk van de deelnemers meegedeeld.

Na de lunch, gevolgd door peripathetische divertimento's doorheen de zonnige tuinen, verzamelden opnieuw tot capita tot sensus omheen de overlevende echtgenoot, economische delicten, informatieproblemen, sociale voordelen en tussenpersonen in het handelsverkeer.

De stof voor discussie werd steeds overvloediger, de aanwezigen steeds welsprekender...

Helaas zal een stortvloed van nieuwe ideeën wellicht nooit aan het licht komen, omdat het tijdschema moest worden geëerbiedigd.

Op de plenaire zitting kon de congresvoorzitter de Heer Van Hoeylandt, kabinetschef van de Minister van Justitie, verwelkomen, en de Heer Gouverneur Kinsbergen.

Deze laatste betuigde de Vlaamse Juristenvereniging tevens de eer de feestrede te houden. Welke genegenheid er bleef bestaan tussen deze eminente feestredenaar en zijn toehoorders, vooral dan de advocaten onder hen, bleek toen deze laatste zich, als reminiscentie aan een voorbijgane tijd, maar blijvende vriendschap, hoorden toespreken als «waarde confraters...»

De Heer Gouverneur behandelde in een rede, die als voorbeeld van duidelijkheid en precisie kan gelden, de vraag: «Zaakwaarneming, ook een rechtsfiguur van administratief recht?».

Uitgaand van de begripsomschrijving van de zaakwaarneming, zoals deze in het burgerlijk recht naar voor treedt, onderscheidde de spreker drie gevallen:

- een particuliere aangelegenheid, wordt waargenomen door de overheid,
- een openbare dienst neemt de zaak van een andere openbare dienst waar,
- een particulier neemt zaken waar, die in normale omstandigheden onder de verplichtingen van de overheid ressorteren.

1) Ingeval een particuliere aangelegenheid wordt waargenomen door de overheid, moet vanzelfsprekend allereerst duidelijk zijn dat er voor de overheid geen wettelijke verplichting bestond op te treden. In dat geval zou natuurlijk geen sprake zijn van zaakwaarneming. Hoewel het terrein van verplichte tussenkomsten, door de overheid op

zich genomen, steeds uitgebreider wordt, blijft zaakwaarneming buiten dit terrein mogelijk, en kan de overheid vergoeding van door haar gemaakte kosten vorderen op basis van de principes van de zaakwaarneming zelf en van de verrijking zonder oorzaak.

2) In noodgevallen is het zeer wel mogelijk dat een openbare dienst de zaak van een andere openbare dienst, die in gebreke blijft, of met onvoldoende middelen is uitgerust, waarneemt.

3) Over de vraag of een particulier in noodsituaties de zaken van de overheid mag waarnemen, bestaat onzekerheid. Vóór 1870 meende men, overwegend de mening van Laurent volgend, deze vraag bevestigend te mogen beantwoorden. Na 1870 en vóór 1957 werd een tegengestelde mening verdedigd. Sinds 1957 tekent zich een genuanceerde stelling af. Het zonder meer afwijzen van zaakwaarneming op basis van de principes van scheiding van machten of aanmatiging van openbare ambten, kan niet worden bijgetreden.

Ongetwijfeld mag de zaakwaarneming een rechtsfiguur van administratief recht worden genoemd. Wel is een streng toezicht vereist, om na te gaan of de vereiste voorwaarden zijn vervuld, en aldus alle misbruiken uit te sluiten.

Een particulier, die in noodsituaties in de plaats van de overheid optreedt of de overheid die de specifieke taak van een particulier op zich neemt, getuigen van solidariteit en initiatief.

Hun vordering tot vergoeding van kosten afwijzen zou indruisen tegen de principes van billijkheid en rechtvaardigheid, grondslagen van de ware democratie.

De toehoorders gaven door hun langdurig applaus te kennen hoezeer zij deze rede apprecieerden, en met welk genoegen velen weer beluisterden het klare betoog, de directe stijl van een geducht, maar beminlijk en briljant tegenstrever uit vroegere jaren.

Hoezeer terecht kon dan ook de congresvoorzitter in hartelijke bewoordingen de spreker danken voor de oorspronkelijkheid van dit onderwerp, en voor de boeiende en overzichtelijke wijze waarop hij het — traditiegetrouw — behandelde.

Intussen hadden de verslaggevers in beknopte overzichten en resoluties de werkzaamheden en besluiten van elk der secties samengevat. Een na een werden ze aan de vergadering meegedeeld.

De teksten ervan zullen in één van de eerstvolgende nummers van het Rechtskundig Weekblad worden gepubliceerd.

Met een laatste dankwoord van de congresvoorzitter aan de gehele wetenschappelijke staf van het congres: voorzitters der secties, preadviseurs, verslaggevers en deelnemers, en aan de inrichters ervan, werd de zitting geheven.

Daarna werden de deelnemers aan het congres ontvangen op het stadhuis waar burgemeester Craeybeckx zijn bijzondere waardering uitsprak voor de werkzaamheden van deze dag, die voorzeker hun invloed zullen uitoefenen op de toekomstige wetgeving.

De rust van vele statige geslachten, hun gratie en hun stijl in zoveel artistieke vormen: huis Osterrieth.

Hier mocht dit congres verpozen, hier klonk het glanzende woord van de vriendschap, kleurden de bloemen en glansde de wijn.

Nog wensen voor een verre vriend, veel sterren aan de lentelucht.

En ook wat heimwee om de vluchtigheid van een dag die — vol vriendschap — het hart verheugde.

Het was wellicht toen zulke dag in de sterren vergeleed, dat eens de dichter zingen kon: «La toile baissée, et j'attendais encore...»

M. Claesen.

RECHTERLIJK LEVEN

In het Hof van Cassatie

Nederlandstalig diploma's der magistraten

Wij delen hieronder de parlementaire vraag mede van de heer Vandamme betreffende de taal der diploma's van de hoge magistraten bij het Hof van Cassatie en het antwoord van de Heer Minister van Justitie.

Vraag nr. 73 van de heer Vandamme d.d. 3 april 1970

1° Hoeveel raadsheren bij het Hof van Cassatie zijn houders van een nederlandstalig diploma, en hoeveel van een franstalig diploma?

2° Hoeveel advocaten bij het Hof van Cassatie zijn houder van een nederlandstalig diploma en hoeveel van een franstalig diploma?

3° Hoeveel magistraten, verbonden aan het parket van het Hof van Cassatie, zijn houder van een nederlandstalig diploma, en hoeveel van een franstalig diploma?

Antwoord: Het geacht Lid gelieve hierbij de gevraagde inlichtingen te vinden voor het Hof van Cassatie.

1° Raadsheren, met inbegrip van Eerste Voorzitter en Kamervoorzitter:

Nederlandstalig diploma	3
Franstalig diploma	20

De drie nederlandstalige diploma's werden behaald volgens de wet van 31 juli 1923, het zogeheten « Nolf regime ».

2° Advocaten bij het Hof van Cassatie:

Nederlandstalig diploma	3
Franstalig diploma	11

3° Magistraten verbonden aan het parket:

Nederlandstalig diploma	1
Franstalig diploma	8

Bij de beoordeling van deze cijfers mag men niet uit het oog verliezen dat het bewijs van de kennis van één der landstalen door het diploma, slechts ingevoerd werd bij de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken en dat het merendeel der in aanmerking genomen diploma's, van vóór deze wetgeving dagtekenen.

MEDEDELINGEN

CREDOC

Wij ontvingen van het beheer van CREDOC onderstaand schrijven dat wij gaarne aan onze lezers mededelen.

* * *

Mijheer de Stafhouder,

Betreft CREDOC.

Ik heb de eer en het genoegen U wat nieuws te laten geworden van Credoc waarvan de activiteiten zich normaal ontplooiën.

Ik moest U vooreerst melden dat de beheerraad van Credoc vernieuwd werd en wel op die wijze dat de Balie en het Notariaat beter vertegenwoordigd worden. De Balie wordt beter vertegenwoordigd door 6 advocaten, welke werden voorgesteld door de Raad van de Orde.

Deze nieuwe beheerraad is op 18 april te Itter samengekomen in studievergadering. Op die vergadering werden

alle problemen uiteengezet en onderzocht. De beheerraad is daarna op 4 mei samengekomen om te beraadslagen over de besluiten van die samenkomst.

Zij die beroep deden op Credoc deden terecht opmerken dat de tijd, nodig om te antwoorden op hun vragen, te lang was (8 tot 10 dagen) en dat de inhoud van het ordinatorgeheugen onvoldoende was in verhouding tot de uitgestrektheid van het rechtsterrein (ongeveer 42.000 dokumenten).

Alvorens op een vlugge wijze over te gaan tot een uitbreiding van de geheugeninhoud, werd een analysemethode ontworpen, geldig voor alle dokumenten, en moest er een dokumentaire taal op punt worden gesteld. Deze twee moeilijke taken werden inmiddels volbracht en de uitbreiding van de inhoud van het ordinatorgeheugen is derhalve mogelijk geworden.

Moest Credoc zich roekeloos gewaagd hebben tot een uitbreiding van de geheugeninhoud, zonder vooraf de analysemethode en de dokumentaire taal te hebben verbeterd, dan zouden we thans staan voor een onnauwkeurig werk, dat te herbeginnen was.

Dit werk was lang en vervelend. Ofschoon voor de buitenwereld onbemerkt voorbijgegaan, is het nochtans fundamenteel.

Er werden meerdere voorstellen weerhouden om te verhelpen aan de huidige leemten van Credoc.

Vanaf de maand oktober zal Credoc full time een ordinator van het merk Bull General electric in huur hebben, zulks in het kader van de uitbreiding van de geheugeninhoud.

Op die wijze zal de antwoordtijd vlug worden ingekort.

Credoc hoopt vanaf 1 april 1970 de inhoud van het ordinatorgeheugen uit te breiden tot 40.000 dokumenten per jaar.

Laten we niet vergeten dat Credoc slechts kan werken in verhouding tot de financiële middelen haar door de bijdragen ter beschikking gesteld. Daarbij zouden deze bijdragen dan nog regelmatig moeten gebeuren. Op 1 april 1970 had de Balie nog slechts een vierde van haar jaarlijkse bijdragen betaald. De Balies, die nog niet betaalden, zouden zulks dus dringend moeten doen.

Schikkingen werden genomen om meer belangstelling op te wekken voor Credoc bij de Balie en het Notariaat. Wij stellen de oprichting in het vooruitzicht van een raad, samengesteld uit een vertegenwoordiger van elke Balie en van elke Tucht kamer. Daarbuiten zal aan alle advocaten en notarissen een brochure van 4 bladzijden, opgesteld in duidelijke taal, worden gezonden, teneinde hun op juiste wijze in te lichten over de activiteiten van Credoc.

Het is te weinig geweten dat deze 42.000 dokumenten in de huidige stand van zaken voornamelijk zijn samengesteld uit de meest recente arresten en vonnissen, welke niet werden gepubliceerd. Zij zijn dus voor de juristen van uitzonderlijk belang. Anderzijds volstaat het, om van Credoc een inlichting te bekomen, het te stellen probleem in de gewone omgangstaal uiteen te zetten in een brief, te richten aan Credoc, Paleizenstraat 156 te 1030 Brussel. Er is geen enkel consultatierecht verschuldigd.

Anderzijds werd besloten de Magistratuur nauwer te betrekken bij de realisatie van Credoc.

Er werd ook besloten zo vlug mogelijk het geheel van de wetgeving integraal in de ordinator te plaatsen (wetten, Koninklijke Besluiten, ministeriële besluiten, enz). Zulks zou voor de advocaten en notarissen van het grootste belang zijn.

Daarbuiten zal Credoc kleine diensten kunnen bewijzen. Zo denken de notarissen eraan de ordinator op hun kosten te gebruiken om de notariële boekhouding te organiseren. Zonder twijfel zou Credoc kunnen worden aangewend om te komen tot een betere toepassing van het Gerrechtelijk Wetboek. Zo zou het bijvoorbeeld de moeite

waard zijn de beslagberichten in een afzonderlijk geheugen te plaatsen.

Binnenkort zullen de advocaten en notarissen op hun verzoek automatisch de nieuwe dokumentatie betreffende hun specialiteit ontvangen. Op die wijze zullen zij regelmatig op de hoogte blijven in hun specialiteit.

Stippen wij tenslotte nog aan dat Credoc een brochure gepubliceerd heeft, welke momenteel te koop is en waarin de huidige stand van het Gerechtelijk Wetboek wordt gegeven. Deze brochure zal regelmatig worden bijgehouden.

Ik meende U op deze wijze een weinig nieuws te laten worden dat de lezers van Uw Rechtskundig Weekblad voorzeker zal interesseren.

Aanvaard, Mijnheer de Stafhouder, mijn gevoelens van hoogachting.

Jacques de Suray

Advokaat bij het Hof van Beroep.

Association Internationale des Avocats-Pilotes.

De « Association Internationale des Avocats-Pilotes » werd als vereniging van advocaten, die houder zijn van een brevet als piloot in de private luchtvaart, of een opleiding daartoe ontvangen, opgericht te Rotterdam op 12 juli 1969.

Tot voorzitter werd benoemd Mr. J.W.R. Sanders, Groot Hertoginnelaan 52, te Den Haag, alwaar de belangstellenden de nodige inlichtingen kunnen inwinnen.

Tot op heden telt de vereniging talrijke leden, onder meer in Groot-Brittannië, Zwitserland, België e.a.

Het doel van de vereniging is het leggen van contacten zowel op professioneel terrein als op het gebied der luchtvaart en het uitwisselen van inlichtingen en informaties.

Het eerstvolgende congres zal gehouden worden te Brussel op 6 juni aanstaande, alwaar diverse juridische problemen in verband met de luchtvaart zullen behandeld en besproken worden.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State, jg. 1969 - nr. september-december.

Wetgeving.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht, jg. 1960 - nr. 2.

Crinca le Roy R., De Nederlandse Wet op de Ruimtelijke Ordening. — Coremans H., Het water als onderwerp van overheidszorg en wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jg. 1970 - nr. 4.

Onbevaarbare waterlopen. — Gemeentebelastingen. — Provinciale belastingen. — Bevolkingsregisters. — Provinciegouverneur. — Kollekten - Geldomhalingen. — Krotwoningen. — Gemeentelijk onderwijs. — Onderwijzend personeel. — Onverenigbaarheden - Verbodsbepalingen. — Gemeentepolitie.

Informatieblad, jg. 1970 - nr. 5.

Steyaert J., Vakantievergoeding.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jg. 1970 - nr. 5086.

Zeijlemaker Jzn., De structuur van de naamloze vennootschap en de onderneming (I).

Bulletin van de Europese Gemeenschappen, jg. 1970 - nr. 1.

De Topconferentie van Den Haag. — Eigen middelen voor de Gemeenschap. — Strijd tegen de overschotten en hervorming van de landbouwstructuren. — Verbetering van het stelsel van sociale zekerheid voor migrerende werknemers.

Journal des Tribunaux, jg. 1970 - nr. 4702.

Trousse M., Le droit et la justice de demain.

Revue Pratique du Notariat Belge, jg. 1970 - nr. 2565.

Moreau-Margreve I., L'article 1575 du Code judiciaire et les baux à ferme.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs), jg. 1970 - nr. 18.

Bertrand E., De la profession d'avocat.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"